VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL IV. Nr. 11 NOEMVRIE 1937

PECETEA LUI HORIA

Anul IV | Cluj, Noemvrie 1937 | Nr. 11

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

25 OCTOMVRIE 1937

La praznicul Marelui Voevod

Sărbătorind 16 ani împliniţi şi înaintarea la rangul de sublocotenent a Marelui Voevod Mihai, moştenitorul tronului, – neamul românesc şi unealta morală pe care şi-a creat-o, ca să realizeze voinţa lui Dumnezeu în lume, România, îşi sărbătoresc propriul lor destin.

În această sfântă şi mărită zi Biserica dreptmăritoare română, a cărei chemare e să grijească de curăţenia sufletească a fiilor acestui neam şi de mântuirea lui, ia parte cu bucurie la marele praznic, prefăcându-l în prilej de reculegere şi ajutându-şi fii să-şi înarmeze suflelele cu încredere, cu devotament, cu eroism.

M. S. MIHAI Mare Voevod de Alba-Iulia

Porunca vremii aceasta e: să ne înarmăm. Să ne înarmăm cât mai temeinic cu toate armele pe cari ni le poate pune la dispoziţie tehnica modernă; dar în aceeaş vreme să ne înarmăm cele dinlăuntru ale noastre, forţele sufleteşti cari comandă acţiunile, cu duhul jertfelniciei. O îndelungată experienţă istorică ne învaţă, că nu avem de nădăjduit decât în Dumnezeu, care a purtat grija poporului român, ca să nu poată fi şters de pe faţa pământului nici prin puterea armelor, nici prin vicleşug, nici prin trădare. Dumnezeu şi legea lui ne-a mântuit.

Mai presus decât orice înţelepciune diplomatică, mai presus decât orice calcul politic stă deci porunca dumnezeiască pe care Biserica dreptmăritoare o vesteşte cu toată căldura, cu toată solemnitatea: „Să ne iubim unii pe alţii...“ Lăsând la o parte orice ar putea să ne despartă – convingeri, înclinări, interese – în această zi să-l întimpinăm pe cel ce este purtătorul nădejdilor noastre, pe Moştenitorul Tronului, uniţi în cuget, în simţiri şi să mărturisim: „Ne iubim Dinastia, ne iubim neamul, ne iubim ţara. Pentru prosperitatea lor suntem gata să trăim eroic şi să murim eroic. Putere ne va da Tatăl din cer şi sfinţii ajutor. Frica nu va găsi sălaş în sufletele noastre; Hristos a învins moartea şi sufletele noastre vii vor fi în veac.“

Un proverb al strămoşilor noştri latini spune: Nomen est omen. Numele e un destin, un program. Moştenitorul tronului României poartă numele şi are de patroni pe marele voevod al oştilor cereşti, Arhanghelul Mihail şi pe marele voevod al neamului românesc: Mihai Viteazul. Arhanghelul Mihail e neînduplecatul duşman al Satanei, neobositul luptător împotriva răului, pe care-l poate pricinui Satana prin coruperea sufletelor; – Mihai Viteazul a fost genialul şi eroicul precursor al unităţii noastre naţionale. Iată drumul ce i-l arată iubitului nostru Prinţ patronii Lui din cereştile locaşuri. – Unul îl obligă să stea în slujba lui Dumnezeu, celalalt să stea în slujba ţării. Dar aceste două sarcini nu pretind o îndoită sforţare. Dimpotrivă: sunt menite să se uşureze una pe alta. Cea mai folositoare slujbă o face ţării cel ce îl slujeşte pe Dumnezeu şi I se închină Lui, căci astfel contribue la curăţenia morală a cetăţenilor ei, cel mai esenţial lucru în viaţa unui Stat. Şi iarăş: a sluji cu credinţă Statul înseamnă să stai în

slujba lui Dumnezeu. Noi ştim, că Prinţul moştenitor îşi va da seama în toată vremea de numele ce-l poartă şi de poruncile acestui nume şi astfel va putea realiza nădejdile pe care un neam le leagă de el.

Dar vrednicia prinţilor atârnă şi de vrednicia supuşilor. Domnia unui rege, care nu e susţinut de credinţa şi devotamentul celor chemaţi să-i realizeze gândul, e cea mai grea cruce, dintre câte se pot pune pe umerii unui om.

Iată de ce trebue să-i oferim, Prinţului nostru florile gândurilor noastre curate şi prinosul sufletului nostru cinstit.

Trăiască Măria Sa Mihai, Marele Voevod de Alba-Iulia, Moştenitorul tronului şi întreaga familie domnitoare.

ION GORON

PE LINIA MARILOR HOTĂRÂRI

Sf. Sinod osândeşte literatura imorală

Aşadar ne-a fost rânduit să petrecem şi această bucurie: Sf. Sinod al Bisericii ortodoxe române a osândit solemn lada de gunoi pe care, din dorinţa de-a nu părea triviali, noi o numim cu eleganţă literatura imorală.

Faptul nu ne-a surprins. Nu ne-a surprins pentrucă-l aşteptam. Iar dacă-l aşteptam – şi încă cu cât dor – „de vină-i“ numai Sf. Sinod, care cu câteva hotărâri epocale rostite într'un interval de timp de mai puţin de-un an, ne-a obicinuit cu gustul faptelor mari. Nu le recapitulăm acum. Promitem însă să ne rotim privirea peste strălucirea lor solară de pe piscul anului ce va să vie. Deocamdată reţinem doar o constatare modestă: inima înainte stătătorilor noştri duhovniceşti bate la unison cu inima ţării, bate cu putere, bate să spargă piepturile în cari se agită. Se confirmă astfel, încă odată, acordul perfect dintre sufletul naţiei şi purtarea de grijă cu care ne dărueşte generos Biserica Neamului. Căci oridecâteori o primejdie zgâlţâe cu violenţă uşa cea strâmtă a sufletelor noastre, ne trezim ca din senin „dela vlădică până la opincă“ *una,* într'o impresionantă solidaritate. E ceeace ne dovedeşte, mai proaspăt, campania de dimensiuni largi cât hotarele sufletului românesc şi înverşunată ca o atitudine decebalică, pe care o ducem contra literaturii destrăbălate.

Impunătorul act s'a săvârşit în şedinţa Sf. Sinod din 24 Septemvrie a. c. Purtătorul de cuvânt al supremului for bisericesc ortodox în judecarea delicventului care răspunde la numele „literatura imorală“, a fost şi de astădată Î. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului. Sentinţa dată a fost dură, categorică şi dreaptă. Ea-i inapelabilă. S'o examinăm cu deamănuntul, fiindcă-i excelent motivată şi foarte frumos redactată.

Hotărârea Sf. Sinod porneste dela o constatare tristă şi tot pe-atât de adevărată: *„sănătatea morală a tineretului* celui mai ales al neamului *este greu primejduită* de valul tot mai mare al unui scris nesănătos, a cărui singură preocupare este să zugrăvească în culori cuceritoare cele mai urâte patimi.“ Această stare de lucruri nu putea să lase indiferentă Biserica, Maica Neamului. Ea nu putea as'sta nepăsătoare la îmbrâncirea copiilor ei şi-ai Neamului în braţele pierzaniei. De aceea îşi exprimă profunda ei îngrijorare faţă de sporirea scrisului care conrupe îndeosebi tinerele vlăstare, pregătind în chipul acesta destrămarea vieţii româneşti şi creştineşti. Ea ştie că scrisul impur e „o manifestare a unor *suflete bolnave care şi-au pierdut orice sentiment de ruşine şi de demnitate morală, orice scrupul de conştiinţă şi orice tresărire de responsabilitate pentru efectele dezastroase ale activităţii lor*“ şi calculează urmările penibile pe cari le poate avea această literatură în direcţionarea vieţii acelora cari, în virtutea vârstei lor necoapte, o savurează cu o totală lipsă de control critic.

Biserica mai ştie şi aceea, că literatura pornografică îşi are – din nenorocire – „apologeţii“ ei. Din interes sau ingoranţă, apărătorii scrisului necurat susţin că acest fel de literatură serveşte arta pură. Argumentul lor are destulă căutare şi nu puţini sunt aceia cari îl acceptă cu frenezie. Biserica zoreşte să le taie craca de sub picioare, stabilind magistral raportul dintre *artă* şi *morală:* „Viciul şi perversitatea nu sunt frumoase, iar tulburările şi stările sufleteşti ce le trezesc şi le creiază în cetitori, sânt tot ce poate fi mai depărtat de starea de linişte şi seninătate – cu adevărat desinteresată – în care se poate contempla frumosul.“

„Categoria frumosului, chiar dacă nu este una cu categoria moralului, nu-i poate fi nici opusă. Căci frumosul şi binele, iradiază, împreună cu adevărul, din acelaş soare al luminii şi izvor al vieţii, din plenitudinea Dumnezeirii.“

„Frumosul nu poate fi contra vieţii, distrugător al rânduelilor eterne care o menţin, ci sau o înalţă şi o îmbogăţeşte în senzuri, sau nu e frumos. Dacă totuşi unii ţin să numească frumos ceeace distruge şi aduce haosul, orice om

Marg. Barcianu: Nani, nani...

cu judecată sănătoasă se va declara împotriva acelui aşa zis frumos şi în favorul vieţii."

În numele acestei concepţii despre frumos Biserica tăgădueşte legitimitatea literaturii păgubitoare de suflet, aprobă reacţiunea violentă ce s'a deslănţuit împotriva tuturor piraţilor şi mercenarilor scrisului şi ne asigură că e alături de noi, pe baricade. Totodată ne aduce aminte că ea a desaprobat totdeauna scrisurile necuviincioase şi a îndemnat pe fiii ei să se ferească de ele. De aceea, în continuarea acestei atitudini, Biserica ii face, şi de astădată „pe toţi fiii ei băgători de seamă la multele ispite şi păcate in care vor cădea uşor prin cetirea astor fel de cărţi, primejduindu-şi fericirea cea vecinică a sufletului."

„Când dă acest îndemn şi învăţătură, Biserica nu face decât să reînoiască şi să aplice la o împrejurare a timpului de azi porunca a patra bisericească: „Nu cetiţi cărţi eretice!" Căci mai mult decât eretice sânt unele din scrierile în care se laudă pe faţă păcatul şi se iau în râs toate cele sfinte, până şi Dumnezeu."

După ce a ţintuit la stâlpul ruşinii literatura imorală, din grija ce-o poartă „pentru mântuirea sufletelor şi pentru soartea pământească şi vecinică a iubitului neam românesc", Sf. Sinod vine cu o soluţie pozitivă în scopul contrabalansării acţiunii dăunătoare a scrierilor pornografice: *Iară pe scriitorii de talent îi rugăm să scrie despre lucruri, care – în formele artistice ale talentului lor – să fie educative pentru tineret, căci fără a avea în vedere şi partea educativă – scrierile lor au un efect de distrugere."*

Am reprodus înadins cea mai mare parte din luminosul şi substanţialul comunicat al Sf. Sinod. Cu această intenţie: tot creştinul să aibă la indemână acest îndreptar şi să-şi fasoneze după el gusturile sale artistice.

Stăm în faţa unei isbânzi. Am avea dreptul s'o celebrăm, că-i şi a noastră. Ci iată că nu putem face una ca asta, cu toate că noi toţi ceice aprindem cu gândurile noastre rugul de viaţă nouă al acestei reviste, am lovit fără 'ncetare, în frunte cu P. Sf. nostru director, în literatura imorală. Ceeace ne împiedecă să depunem condeele şi să le îndepărtăm de acest abces, e tocmai faptul că în decursul acestei lupte – în care ne-am „specializat" oarecum – noi am învăţat să vedem şi *scăderile* reacţiunii obştei împotriva literaturii destrăbălate, să le denunţăm şi să ne silim să le îndreptăm.

Într'adevăr, literatura imorală a fost combătută până acum mai mult din consideraţii de ordin sentimental şi politic, sau, mai precis, în numele românismului antisemit. Lumea românească s'a înverşunat îndeosebi împotriva laturei gheşeftăreşti a acestei probleme. Au fost răsturnate tarabele ovreiaşilor cari făceau afaceri strălucite cu atât de căutata literatură ieftenă, dar nu au fost imunizate

Victoria de Samotrace

conştiinţele ca să refuze organic această proză greţoasă. Am isbutit, ce-i drept, să învingem în parte pe mercenarii scrisului cari au spurcat templul sacru al artei, dar asta nu ajunge: *mai trebue să ne biruim pe noi.* Şi acest lucru nu-i cu putinţă atâta vreme cât lupta noastră nu depăşeşte motivele de suprafaţă, pentru a se întemeia pe stânca forte a unei concepţii de durată. N'ajunge să fii gălăgios ca să te poţi numi *tare.* Focul de pae al primelor explozii de indignare împotriva apaşilor scrisului se stinge curând. Negustorii netrebnici îşi vor ridica capul din nou şi vor râde de noi. De aceea lupta noastră, ca să fie eficace, trebue să se transforme într'o şcoală de educare a conştiinţelor româneşti. Aici vedem noi semnificaţia atitudinii luate de Sf. Sinod împotriva literaturii imorale. Refuzul acestei literaturi trebue să fie spontan şi statornic, trebue să pornească dintr'o inimă orientată definitiv asupra pericolului ei – şi nu numai de faţa oamenilor. Ori, de-un asemenea refuz nu-i capabil decât celce vede *păcatul* care-şi cuibăreşte toată urâţenia lui în straiele ispititoare ale acestei literaturi. Păcatul nu-i o invenţie creştină, bună să sperii lumea – cum ar fi dispuşi să spună necredincioşii. Nu! El e o *realitate* pe care nu numai Mântuitorul sau sf. Apostol Pavel au denunţat-o, ci şi păgânii au recunoscut-o şi s'au cutremurat de ea. Seneca (epist. XCV) face moravurilor păgâne un rechizitoriu demn de primele capitole ale epistolei sf. Apostol Pavel către Romani. Şi ca el mai sunt destui moralişti şi filosofi păgâni.

Lupta ce-o ducem împotriva literaturii imorale e o luptă împotriva păcatului, pe care o purtăm cu armele curăţiei creştine. Comunicatul Sf. Sinod, de care ne-am ocupat aici, constitue temeiul acestei lupte, pentrucă-i izvorât din comoara de înţelepciune creştină. De aceea, pentru noi, el nu-i *sfârşitul* campaniei noastre contra literaturii imorale, ci *începutul* etapei a doua a crâncenei răfueli pe care am stârnit-o de atâta vreme. Noi nu ne vom da pace până ce nu vom hotărî pe fieştecare om ce ne iese în cale să ia aminte la deciziunea Sf. Sinod şi să-i urmeze povaţa.

Marile hotărâri te împing totdeauna la înfăptuiri mari. Să începem purificarea cu noi înşine!

GR. T. MARCU

HORIA

de jos
te-ai ridicat drept, pietros, viforos,
pentru moţi,
pentru cei săraci şi goi, pentru toţi...
şi-ai despicat în două istoria,
ţăran de cremene
cum n'a fost altul să-ţi semene,
Horia!...
te-ai desprins aspru din gloată,
cu-obrajii supţi,
cu ochii crunţi,
să lupţi,
să'nfrunţi
din sălbatecii-ţi munţi:
oştile craiului, temniţă, roată...
vrut-ai să spinteci pe munţi, pe văi,
largi, netede, slobode căi
pentru-ai tăi
cei mâncaţi de străini, despuiaţi
de biruri, de sbiri,
de rele-orânduiri...
şi uitaţi
de regi şi 'mpăraţi...
pân' la Bălgrad pe roată,
uimind călăi, nemeşi, gloată,
ţi-a bătut neschimbată sub ţundra săracă
aceeaşi mare, ne'nfricată inimă romano-dacă...
duhul trăeşte încă treaz în munţi
şi va trăi dârz cât vor domni peste moţi
sbiri crunţi
şi mişelnici despoţi...
uriaş domn
pe-al adâncurilor noastre sfâşiat somn,
pe-al răzmeriţelor roşu praznic,
mai roşi-vei oare vreodată năprasnic,
acestui neam, viaţa şi istoria,
tu
munte
al vrerilor noastre celor mai crunte,
Horia?!...

A. COTRUŞ

Veste tristă

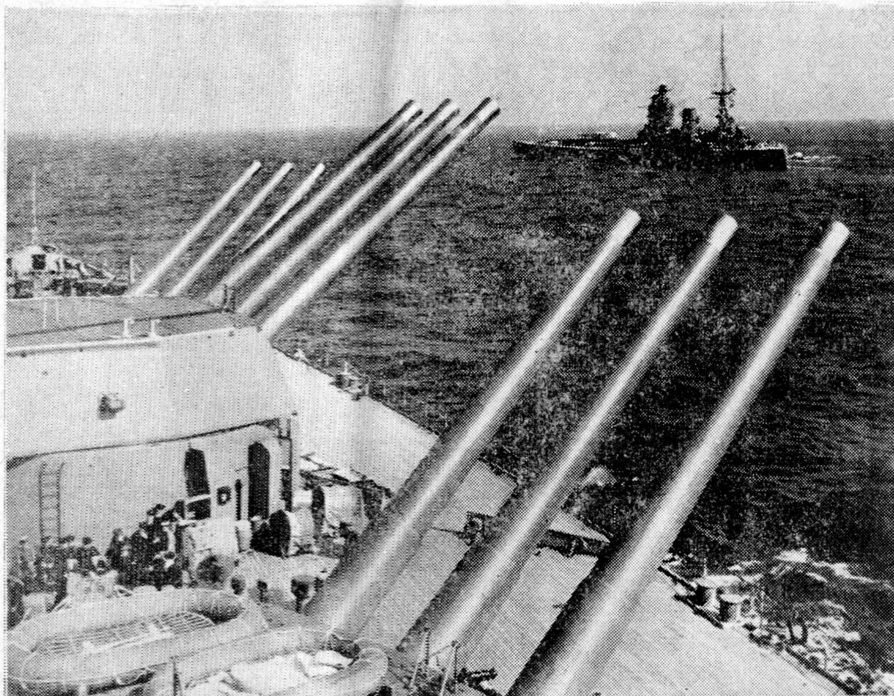
Vara şi-a ţesut covorul;
Rândunica şi-a luat zborul
Spre apus;
Vântul toamnei viitoare
Cântă dus...
Frunzei, cânt de 'nmormântare.

Trandafirului de-azi vară,
Părăsit de toţi, afară,
Brumărel
I-a adus o tristă ştire:
Că pe el
Bruma l-a ales ca mire.

GH. RĂDUŢIU

STILURI DE VIAȚĂ

STILUL ENGLEZ

Paznicii imperiului britanic

Insularitatea este prima trăsătură care izbește atenția continentalilor în contact cu locuitorii insulelor britanice. E destul să treci odată Canalul Mânecii ca să te convingi de acest adevăr. Insistând asupra acestei categorii a stilului de viață britanic, o încărcăm mai mult de semnificație psihologică decât de culoare geografică. Geograficește e pur și simplu un truism să dovedești insularitatea Marii Britanii. Sufletește însă, această constatare câștigă o importanță deosebită, cu atât mai mult, cu cât nu toți locuitorii insulari au conștiința *insularității* lor. Englezii însă o au. Dacă ar fi să credem pe subtilul eseist spaniol, Salvador de Madariaga, spune că *fenomenul insularității* a creiat în psihologia engleză complexul unei *prejudecăți de superioritate.* Din acest motiv, termenul englez de „foreigner", adică „străin", are un înțeles pejorativ. *Conștiința insularității* imprimă poporului englez sentimentul colectiv al unei mulțumiri de sine, care culminează în ceeace ei numesc „self-righteousness". El face o diferență netă între patrimoniul său moral și social, pe care îl consideră superior, și între cel al străinilor. Este, dacă vreți, în această înclinare a Englezilor un fel de *orgoliu rasist,* cu totul diferit de cel german, dar nu mai puțin real. Englezul, luat ca existență individuală sau colectivă, *vrea să fie el,* în opoziție cu ceeace nu este englez, anume cu străinii. Că acest *sentiment al eului,* individual sau colectiv nu importă, această *afirmare insulară a ethosului și a ethnosului britanic* își are cauzele explicative în *aristocratismul organic* și în *omogenitatea limitată a grupului,* nu ne interesează mai de aproape acuma. Existența faptului e evidentă. În sprijinul lui putem aduce mărturia altor categorii ale stilului de viață englez, care constitue adevărate *dimensiuni concrete* ale locuitorilor de peste canal. Valoarea lor este cu atât mai demnă de luat în seamă, cu cât sunt intersecții de calități individuale și colective. Nimeni, de pildă, nu poate pune la îndoială importanța pentru viața engleză a ceeace ei numesc „self-control", atât pe planul vieții individuale cât și pe cel al vieții colective. Această tendință se manifestă în viața de grup printr'un fel de *supraveghere reciprocă,* în care se împletesc controlul personal și cel al grupului. Prezența acestui control bilateral își găsește expresia viguroasă în atitudinea numită „self-consciousness", o conștiință de sine cu două fețe, cu două determinante, una personală și alta comunitară.

Conștiința de sine, ne spune Salvador de Madariaga, ne permite să apreciem o altă caracteristică a Englezului, care la prima vedere pare paradoxală și care, de altfel, e puțin cunoscută înafară de hotarele Angliei: Englezul este timid sau, mai bine încă, este *„shy"*. Aicea încă ne avertizează limbajul că suntem în prezența unei trăsături tipic naționale, căci cuvântul *„shy"* nu se poate traduce exact. Timid se zice *„timid"* și conține o bună parte de sfiiciune. *„Shy"* descrie precis șovăirea de care e cuprins Englezul, care nu este sigur de terenul social pe care calcă. Este aceasta o situație care nu se poate produce decât în prezența grupului. Puneți Englezul înafara grupului, de pildă în străinătate, și șovăirea lui *(shyness)* dispare. Reașezați-l din nou în clasele sociale din țara sa, și el nu visează decât un lucru: dacă

clasa-i e inferioară, să iasă din ea; dacă-i e egală sau superioară, să treacă nezărit.

În aceeaşi zonă sufletească, urmărind consideraţiile lui Madariaga, găsim o altă caracteristică engleză denumită la fel cu un cuvânt intraductibil, căci *„snobbery"* nu vrea să zică „snobism". Fenomenul numit *„snobbery"* ar putea fi definit ca tendinţa de a judeca lucrurile şi oamenii pe temeiul unor criterii sociale acceptate în general de clasele sociale superioare.

Pe aceeaşi linie de trăsături se înscrie şi *faimoasa ipocrizie* engleză, care, după expresia autorului citat, este o supapă de siguranţă a individului împotriva presiunii sociale. Fără această mască a ipocriziei n'ar fi posibil echilibrul între slăbiciunile individuale şi exigenţele sociale, dar nici înaltul nivel moral al vieţii colective engleze. Privind lucrurile din această perspectivă, această ipocrizie ni se pare mai degrabă o calitate decât un defect, cum înclină cei mai mulţi se creadă, preocupaţi precumpănitor de latura politică a faptului.

* * *

Dacă ar fi să credem pe Hermann Keyserling, Englezii, prin felul lor de a privi lumea şi viaţa, se apropie mai mult de *instinctul şi intuiţia animalelor* decât de formulele şi schemele raţionale ale continentalilor. Şi asta dintr'un motiv simplu şi îndeobşte cunoscut: *Englezul este prin excelenţă omul de acţiune,* fie individuală, fie colectivă. Superioritatea lui în acest domeniu este incontestabilă. Unii o atribue educaţiei engleze, dar, cum foarte bine remarcă Salvador de Madariaga [1]), nu determină mai degrabă felul de a fi al Englezului educaţia sa decât educaţia sa pe Englez. Noi credem că pentrucă acesta este Englez şi are anumite dimensiuni specifice şi-a creiat un anumit fel de educaţie. Cu alte cuvinte, nu Englezul e făcut pentru educaţie, ci educaţia pentru Englez. Iată o constatare de care, referindu-ne la realităţile româneşti, ar trebui să ţină mai mult seama pedagogii noştri zăpăciţi de sistemele străine de educaţie, tot atâtea cămăşi de forţă pentru frăgezimea şi spontaneitatea puilor noştri de ţărani.

Instinctiv, prin urmare, Englezul este înclinat spre *acţiune.* Preocuparea lui supremă este de a fi integral în slujba voinţei în momentul când aceasta s'ar exercita înafară. În acest sens se rânduesc educaţia, disciplina şi organizaţia sa. Ceeace el numeşte *„self-control",* mai mult în sensul de dominaţie decât de supraveghere, este una din categoriile esenţiale ale acţiunii, mai ales a acţiunii care trebue să reuşească şi să se impună. După ce-şi asigură această metodă empirică şi instinctivă a *self-controlului,* Englezul îşi manifestă *apetitul său cuceritor şi imperialist,* căruia se datoreşte existenţa marelui imperiu britanic. Desigur, lucrurile nu sunt aşa de simple cum le înfăţişează schemele noastre. Englezii au o psihologie *suplă, elastică şi complexă.* Din acest motiv, *filosofia compromisului este cea mai rezistentă virtute a politicii lor.* Dispreţuind formulele şi schemele constrângătoare ale logicii continentale, spiritul lor, deşi guvernat şi funcţionând după aceleaşi principii logice fundamentale, este *alogic,* în sensul că dela o situaţie la alta temeliile gândirii se pot schimba, fără ca el să se scandalizeze cât de puţin. Asta înseamnă că Englezul subordonează totul, gândire şi pasiune, *acţiunii, voinţei, faptelor.* Din această tendinţă fundamentală izvoreşte şi *empirismul englez,* care s'ar putea defini ca o neastâmpărată şi nelimitată *dragoste de fapte şi experienţă.* Contrar continentalilor, Englezul chiar când e filosof sau logician, să nu mai vorbim de oamenii de ştiinţă exactă, trăeşte în contact permanent, viu şi direct, cu faptele şi experienţa. Empirismul, ca să menţionăm definiţia lui Madariaga, nu este decât un amestec instantaneu şi continuu între gândire şi acţiune, sau mai degrabă un amestec de fiecare clipă a acţiunii cu o cantitate minimă de gândire necesară executării ei. Numai ţinând seama de această trăsătură, înţelegem *neutralitatea* Englezilor faţă de teorii şi *indiferenţa pentru tot ce nu se poate transforma în acţiune.*

Utilitarismul englez, care prin ramura filosofică a pragmatismului a utilitarizat până şi ideea de Dumnezeu, nu are altă explicaţie. Fără a ne preocupa de semnificaţia filosofică şi epistemologică a utilitarismului, vom spune, împreună cu autorul citat mai sus, că este o *tendinţă de a cere actelor vieţii un randament positiv în câmpul acţiunii.* Nu trebue însă confundat, cum se păcătueşte adesea, cu egoismul, cu care poate avea legătură întâmplătoare şi de circumstanţă. Pe când egoismul nu cunoaşte *frumuseţea desinteresului,* utilitarismul îşi face din ea o virtute. Un exemplu dat de Madariaga luminează diferenţa: un om de afaceri care a dat o sumă considerabilă unui spital, cu condiţia ca să-i fie probat că banii vor fi cheltuiţi cu cel mai mare randament posibil de spitalul beneficiar, este totdeodată utilitarist şi desinteresat. Utilitaristul, prin urmare, nu cere decât ca acţiunea să fie fructuoasă, dacă e desinteresat, pentru *aproapele,* dacă e egoist, *pentru sine.*

Prin asta nu vrem să spunem că între En-

---

[1]) *Anglais, Français, Espagnols,* VI-e édition, Paris, Gallimard, 1930.

glezi n'ar putea fi utilitarişti şi egoişti în acelaş timp, ci urmărim sublinierea anumitor nuanțe ce se cer respectate când intenționăm să analizăm obiectiv dimensiunile proprii unui popor.

Continuând considerațiile de mai sus, aceeaşi distincție se impune între *înclinarea instinctivă spre materie a Englezului*, ca om de acțiune, şi între *„materialism"*, luat în sens peiorativ.

Englezul, scrie Madariaga, îndrăgostit de aceste nuanțe, se mişcă instinctiv într'un mediu unde acționează forțe şi masse. Şi nu e deloc îndoelnic că această tendință spre soliditate, aşa de strâns legată de tendința lui dominantă spre acțiune, n'ar influența profund toate aspectele psihologiei sale.

Dar, o repetăm, acest sens al materiei nu implică în mod necesar materialismul în înțelesul peiorativ al cuvântului; el nu exclude nicidecum desinteresul. Supremul desinteres, este suprema libertate. Cavaler fidel al acțiunii, pe dea'ntregul în serviciul ei, Englezul nu consimte să se sustragă în beneficiul altor zeițe nu mai puțin exigente. Gândirii, îi opune bariera empirismului; pasiunii, porțile de fer ale *self-controlului*. Zeițele spiritului ştiu să-şi recompenseze fidelii. Englezul reuşeşte în acțiune pentrucă i se consacră în întregime. Gândirea sa, înceată când voința este în repaos, se trezeşte pentru a acționa, dar just cât trebue pentru acțiune; pasiunea sa, în mod normal refulată, se manifestă în momentul actului, dar numai cât

Londra: Parlamentul englez

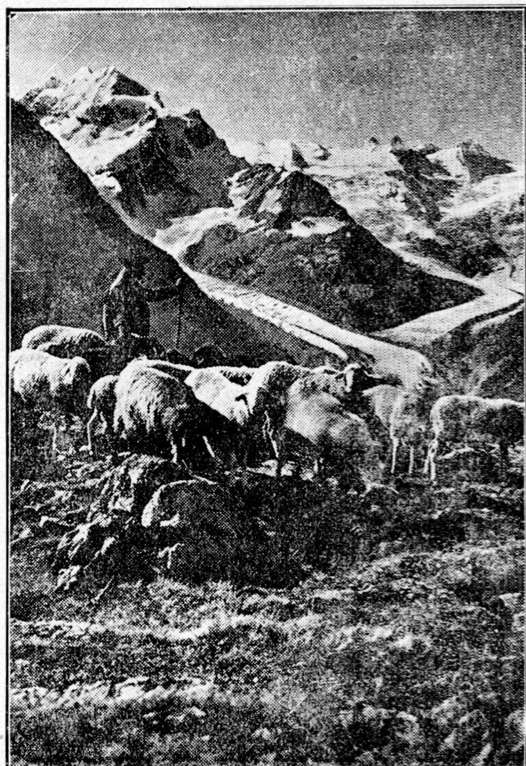
trebue pentru a da actului căldura lui vitală. Inteligența şi inima sunt astfel ca două auxiliare ale voinții, asupra cărora voința îşi păstrează autoritatea de stăpână unică.

Ce rezultă din această subordonare a tuturor funcțiunilor vitale voinței? Răspunsul e simplu: *deplina libertate de acțiune a Englezului,* încununată de succes, şi miraculosul său *„simț practic"*, care constă în a merge direct la țintă, fără a se încurca în planuri preconcepute. În această privință, el are siguranța albinii, care merge direct la floare. Dealtminteri, expresia de *„bee line"* (drumul albinii) este revelatoare în această privință.

* * *

Desigur, încercând să comparăm stilul de viață al poporului englez cu felul de a fi al altor popoare de aceeaşi proporție sau mai mici, am putea cădea în păcatul anumitor interpretări parțiale sau subiective. Nu este acesta scopul nostru acuma. Noi ne mărginim în limitele spațiului disponibil să schițăm un punct de vedere asupra *fenomenului englez*, aşa cum ni se pare că este şi nu cum am dori să fie sau cum nu este în comparație cu alte popoare.

Instalați pe această poziție, vom constata că ceeace înseamnă acțiunea pe planul vieții individuale este *cooperația* pe planul vieții colective. *Geniul cooperației,* deci, este una din dimensiunile majore ale vieții engleze. Numai aşa ne explicăm dece *match-ul* este unul din cele mai caracteristice fenomene sociale engleze. Pe aceeaşi linie se înscriu deasemenea toate formele de manifestare a ceeace e numesc *„fair-play"*. Acest instinct de cooperare şi colaborare se împlineşte în *puterea de organizare,* al cărei model este *„imperiul britanic"*, care, din acest punct de vedere, se poate compara cu marele imperiu roman. Această comparație este, dealtfel, un lucru îndeobşte cunoscut. O precizare se impune: *coope-*

Cu oile la vale...

rația și *geniul organizației spontane* a Englezilor se limitează la *grupul închis, la grupul rasial al poporului englez* și în ultimă instanță la *imperiu*. Acestea însă nu sunt posibile fără o *absolută încredere reciprocă*. Iar încrederea desăvârșită a unuia în altul se sprijină pe două calități ale vieții colective engleze de mare rezistență: *dreptatea* și *simțul serviciului social*. Dacă adaugăm la acestea *simțul ierarhiei*, consacrat prin sentința universal cunoscută, *„the right man in the right place“*, avem și explicația *aristocratismului organic*, ce strălucește încă la insulari. Caracteristică în aceeași măsură pentru viața de grup englez este atitudinea pe care limba engleză o numește printr'un cuvânt intraductibil: *„loyalty“*, care, după interpretarea lui Madariaga, exprimă simțul vital, irațional, al limitării rasiale a pasiunilor universale. Nu este nici ceeace Francezii numesc *„loyauté“*, care implică o anumită nuanță de onestitate intelectuală, de respect pentru adevărul recunoscut, nici ceeace Spaniolii numesc *„lealtad“*, care vizează mai degrabă fidelitatea sentimentelor față de altul. *Loyauté* și *lealtad* nu datorează nimic vieții de grup. Termenul englez de *loyalty* vizează însă raporturile între individ și grup. Este un fel de disciplină internă, liber consimțită, sau mai degrabă prealabilă oricărui consimțământ, căci este instinctivă. Grație acestei categorii, toate pasiunile individului iau forma și culoarea colectivității, adică își pierd individualitatea în beneficiul grupului.

Dar acțiunea grupului asupra vieții individuale, fără a impieta arbitrar asupra libertății, pentrucă este ceva instinctiv și consimțit, este mai bătătoare la ochi în domeniul vieții afective, a sentimentelor și a pasiunilor. Calmul obișnuit al Englezilor, asimilat faimoasei flegme britanice, nu trebue se inducă în eroare. Stăpânirea și calmarea pasiunilor nu coincid cu lipsa lor. O națiune care a produs pe Shakespeare, Byron, Schelley, ca să nu menționăm decât culmile, nu poate fi acuzată de lipsă de profunzime pasională. Calmul englez, care se oglindește în bună măsură și în *puritanismul religios* al acestui popor, s'așterne ca un surâs zeesc peste un ocean de flăcări. Suntem și aici în fața unei taine a adâncimilor omenești, a existenței întru mister și revelare, cum ar zice Lucian Blaga, taină în care se întâlnesc darurile pământului și zâmbetul divin al cerului.

GRIGORE POPA

SECETA

Nici un nor pe cer nu este,
Firea-i toată 'n desperare,
Pare-o vară din poveste
Cu jăratec pe cărare.

Se revars'o boare caldă
Peste spicele 'n ruină,
Când un șoarece se scaldă
La răcoare 'n vizuină.

Se 'ncrețește de căldură
Frunza 'n palidul tufiș,
Când de-această soartă dură
Sbiară-o viespe 'n grohotiș.

Pe cărarea de pe coastă
O furnică mai avară
Își dă seama că o coastă
Mult această zi de vară.

S'a lăsat din zarea sură
Valuri groase de năduf,
Când o muscă face gură
Printre firele de stuf.

Un cosaș sărind doinește
Pe o notă de ghitară,
Că de când își amintește
N'a 'ntâlnit așa o vară.

Cu obrazul ca de faur
S'a lăsat un corb pe-o clae,
Moare jos un puiu de graur
Cu privirea lui bălaie.

A 'nceput grăunțe rare
Spicele să-și scuture,
Mai în jos lângă cărare
A murit un fluture.

Peste orice colț de zare
Mila tot te 'mpresură,
Când pe ori-și-ce cărare
Plânge câte-o presură.

. . . .

La biserică cu droaia
Plâng mereu din clopote
Implorând să vină ploaia
Peste holde 'n ropote.

Țin ajun cu rugăciune
Popa și bătrânele,
Că de-atâta uscăciune
Ni se uscă grânele.

Doamne fă, dacă se poate,
— Seceta oprească-se —
Însă mai presus de toate
Voia Ta 'mplinească-se.

Pr. TEODOR CICEU

ARHANGHELII MIHAIL ŞI GAVRIL

S. Vitale din Ravenna: Mântuitorul încunjurat de Arhangheli

În 8 Noemvrie Biserica ortodoxă prăznueşte pe aceşti doi principi ai lumii îngerilor. Alături de sărbătorile închinate Mântuitorului, fecioarei Maria, lui Ioan Botezătorul, Sf. apostoli şi sfinţilor, este singura destinată îngerilor.

Despre lumea căreia aparţin aceste fiinţe superioare, ne vorbeşte istoria vieţii religioase, a popoarelor străvechi, cari locuesc pământul Asiei anterioare, cu mii de ani înainte de Hristos – bineînţeles aducându-ne date cari trebuesc trecute printr'o riguroasă filieră critică – ne vorbesc apoi în deosebi cărţile sfinte ale Vechiului şi Noului Testament. După ultimul isvor informativ, vrednic de absoluta noastră încredere, fiind un depozitar al descoperirii divine, suntem în măsură a contura această lume distinctă de lumea noastră terestră şi totuşi activă în mijlocul nostru.

Se compune din fiinţe spirituale creiate de Dumnezeu înaintea omului, cu menirea de a sluji tronului divin. De câtă vreme înaintea fiinţării noastre, populează îngerii lumea ceriurilor, pentru noi este mister. Între timp această lume este zguduită de un cataclism. O parte a ei sub conducerea lui Lucifer din mândrie se răsvrăteşte împotriva Creatorului. Pedeapsa este iminentă. Toţi cei răi se prăbuşesc în adâncuri. De acum ei reprezintă fiinţa răului în lume. Toate acţiunile cu acest timbru specific, sunt provocate şi ajutate de ei.

Deodată cu apariţia omului, acţiunea lor nefastă începe în lumea noastră terestră. Păcatul strămoşesc este un prim rezultat. De atunci încoace reuşesc să strice atât de mult sufletul omenesc, creiat bun, acţiunile omului, încât este necesară o intervenţie a Dumnezeirii. Lumea îngerilor buni este pusă să contrabalanseze această acţiune de pângărire, de distrugere a lumii noastre.

Fiecare om îşi are îngerul său ocrotitor, care imperceptibil îi îndrumă paşii vieţii spre scopul final sădit în adâncul fiinţei lui. Îl păzeşte prin îndepărtarea primejdiilor trupeşti şi sufleteşti, prin alungarea şi slăbirea ispitelor diavoleşti, prin insuflarea gândurilor bune, prin întărirea voinţei de a face binele, prin înălţarea rugăciunii la picioarele tronului divin şi întărirea în suprema clipă a morţii. Dacă totuşi sprijinul acesta invizibil în atâtea cazuri nu reuşeşte să ne abată din calea ispitei, nu trebue să atribue neputinţei protectorului nostru ceresc, ci neputinţei noastre personale de a lupta împotriva răului, câtă vreme principiul libertăţii voinţei împiedecă o intervenţie externă în momentul oportun. Am rămânea iresponasbili de faptele noastre, stând la discreţia unor puteri externe, cari pot schimba mersul voinţei şi hotărârilor noastre.

În cazuri excepţionale îngerii buni, ca mandatari ai lui Dumnezeu către anumiţi oameni, îmbracă forme omeneşti. O asemenea primă apariţie cunoscută omului istoric este Mihail, pus să străjuiască întrarea în locul fericirii ptimare, din care este alungat Adam cel păcătos şi prin el lumea întreagă.

Despre apariţii similare ni se mai vorbeşte în legătură cu istoria lui Avraam, a lui Iacob, în viziunile profeţilor, în Evangelii, în epistolele lui Pavel şi în Apocalipsă.

Un mandat deosebit împlineşte al doilea

K. Friedrich-Museum din Berlin: Arhanghelul Mihail

înger amintit cu numele: Gavril, vestind Fecioarei Maria conceperea supranaturală a Mântuitorului, și explicând lui Iosif misterul întrupării Fiului lui Dumnezeu.

Cu numele mai este amintit numai Rafael.

Cunoaștem activitatea îngerilor și în lumea viitoare. Ioan în Apocalipsă vede îngerii înconjurând tronul divin, când omenirea va fi chemată la judecată.

Numărul îngerilor este nedefinit. Sunt organizați în cete. Sunt arhangheli, stăpâniri, puteri, cheruvimi, serafimi etc. (v. Gen. 3, 24; Is. 6, 2; Ef. 1, 21; Col. 1, 16; Rom. 8, 38; 1 Tes. 4, 16.) de toate – nouă cete.

Dacă din această lume atât de importantă pentru viața noastră se amintesc cu numele numai 3 ființe, dintre cari două în repețite rânduri, înseamnă că ele dețin un rol conducător, că sunt în deosebi vrednice de încrederea și dragostea divină. Aceste două sunt arhanghelii Mihail și Gavril. Ei sunt mai ales reprezentanții lumii îngerilor. Venerându-i pe ei, venerăm, o lume întreagă de spirite personale, pusă la dispoziția noastră, pentru a ne ridica spre supremul ideal, spre Dumnezeu și fericirea absolută.

Pentru creștinul primelor veacuri Mihail, este conducătorul luptătorilor împotriva diavolului, de aci decretat comandantul armatei divine, patron al ostașilor creștini în lupta împotriva păgânismului. Tot el împlinește delicata misiune de a cere darul și îndurarea divină pentru oameni. Pictura și cultura creștină ni-l înfățișează în cele mai variate forme, reprezentând tot atâtea acțiuni ale lui în interesul omenirii. Mai des îl vedem alături de Mântuitorul, care tronează pe globul pământesc – în câteva picturi celebre, un tânăr frumos, în hainele ostașilor romani, cu scut în stânga și sabie în dreapta, plutind pe norii ceriului și alungând pe demoni, cari se prăbușesc în adânc. Foarte expresiv este înfășișat în alte câteva tablouri, călcând pe pieptul diavolului învins. De obicei ca mângâetor și ajutător al muribunzilor îl vedem alături de patul bolnavului ținând în mână cumpăna dreptății.

Gavril este pus de teologia creștină alături de Mihail. Unii st. părinți îl consideră chiar mai mare decât acesta. Creștinismul sirian în deosebi îl venerează ca primul între îngeri și cea mai credincioasă slugă a tronului divin. Este numit în Sf. Scriptură îngerul, care stă în fața lui Dumnezeu. Fără îndoială este primul din cei 7 îngeri apocaliptici, cari sunând din trâmbițe, anunță începutul luptei ceriului împotriva lui antihrist.

Ca și pe Mihail îl găsim înfățișat în pictură stând alături de Mântuitorul. Mai des vestind lui Zaharia nașterea lui Ioan, și fecioarei Maria nașterea Domnului. Tot el apare păstorilor în noaptea sfântă pe câmpia Vifleemului, vestindu-le minunea din peșteră. Mai rar îl vedem în fruntea unui grup de îngeri suflând din trâmbițe plutind în zbor spre pământ. Iar dacă cercetăm formele în cari este înfățișat după datele diferitelor legende, ajungem la un număr apreciabil de tablouri.

Poporul nostru în deosebi venerează pe acești doi arhangheli. Ei reprezintă scutul lui Dumnezeu în fața pericolului, puterea de luptă, biruința. Ei duc ruga celor obidiți înaintea lui Dumnezeu. Prin ei vine ajutorul cerut.

Numele lor e purtat cu dragoste și cinste de mulți fii ai neamului. L-a purtat cel mai viteaz domnitor român, îl poartă vlăstarul familiei regale.

Cuvine-se ca în rugile noastre să nu uităm a mulțumi lui Dumnezeu pentru marele ajutor oferit prin ei, iar pe ei să-i rugăm a fi permanent alături de noi în ispite și nevoi.

L. G. MUNTEANU

La Sântă-Măria-Mare

La Sântă-Măria-Mare
Pleacă oile la vale.
La Sântă-Măria-Mică
Nu mai rămâne nimică:
Numai stâni
Făr' de stăpâni,
isvoară
făr' de ciopoară,
bolovani
făr' de ciobani,
strunguță
făr' de oiță,
scaune
făr' de băciță.
Și se duc
și nu mai vin,
pân' la Sfântu-Costandin.
Săracă
bătătura,
cine o-a mai mătura?
Ciocârlia cu coada
Și sturzu cu aripa,
Ploile când or ploua.
Gunoiul cin' l-o lua?
Vântu' când o șuera.

Din „Grai și obicei din Poiana-Sibiului" culegeri poporale de I. MANIȚIU

SAVA BRANCOVICI

Un sfânt al neamului mort pentru biserică și națiune

Sava Brâncoveanul mitropolit român de Alba Iulia, a păstorit biserica noastră pela sfârșitul veacului al 17-lea.

Înainte de-a ocupa scaunul vlădicesc, era protopop al Ineului (Ienopolei) unde în parohiile protopopiatului său făcu rânduieli și așezăminte corespunzătoare pentru păstorirea poporului și administrarea bisericilor, căci în timpul acela se răspândise printre Români secta calvinească.

La 1656 retrăgându-se mitropolitul Daniil, care trecu în Țara Românească din cauza persecuțiilor Ungurilor, fu ales ca mitropolit al Bălgradului Transilvaniei protopopul Simion Brancovici (numele lui înainte de a se călugări).

George al II-lea Rákoczy îl recomandă domnului Țării Românești Constantin Basarab, pentru eminentele lui calități, pentru energia și învățătura lui.

Se călugări luând numele de Sava și fu hirotonisit în anul 1656 în mănăstirea Comana.

Reîntors în Ardeal fu întărit în demnitatea de mitropolit prin diploma dată de George al II-lea Rákoczy în Cluj, Mănăștur, la 28 Decemvrie 1656, și ocârmui biserica românească 24 de ani sub numele de Sava al II-lea Brancovici.

Acesta, după cum mărturisește Cserey, a fost un om învățat și a jucat un rol important chiar în trebile politice ale Ardealului: el fusese însărcinat cu solii diplomatice nu numai la domnii români din Muntenia și Moldova, ci chiar și la muscali. Cu fratele său George care cunoștea toate firele diplomației, se făcură cei mai fervenți sprijinitori ai politicei germane în Orient, și drept recunoștință, având la activ și mijlocirea păcii dela Vasvar încheiată la 1664 între Turci și Germani, împăratul Leopold, prin diploma din 7 Iunie 1683 îi ridică la rangul de baroni.

Castel în Brâncovenești-Mureș

Gheorghe Brancovici, fratele Mitropolitului Sava

De acum George Brancovici și fratele său Sava, deveniră oamenii de încredere ai curții împărătești.

Idealul ce-și fixase împreună cu Șerban Cantacuzino, era de-a vedea popoarele creștine eliberate de sub jugul turcesc și organizate în regate feudaliste, sub protectoratul german. Și pentru a-l angaja și mai tare în interesul politicei sale, împăratul îi deschidea și o măreață perspectivă, aceea de a-l sui pe tronul acelei împărății: „Și gândul și gătirea lui Șerban Vodă, zicea Neculcea, era să fie el împărat în Țarigrad". Trecând la păstorirea lui Sava Brancovici, el obținu confirmarea și întinderea jurisdicțiunei mitropolitane asupra tuturor bisericilor românești din Transilvania, părțile Ungariei și Banat, cum nu o avuse înainte niciunul din antecesorii săi. Mitropolitului i se dă deplină putere în bisericile sau diecezele supuse jurisdicțiunei sale, ordonându-se autorităților și diregătoriilor publice „să-l primească, să-l lase să umble în toate locurile".

În soborul cel mare care s'a ținut la Bălgrad în anul 1675, la punctul 1 și 2, mitropolitul adresându-se preoților zice:

1. Cuvântul lui Dumnezeu să se vestească în limba noastră românește, ...și care cărți sunt scrise și scoase pe limba românească, să se citească și învețe".

2. Cuvântul lui Dumnezeu să se vestească în limba noastră românește, carele ne-am născut, iar popii cari nu se învoesc cu românie, ci tot cu sârbie, aceia să se oprească din popie.!

Limpede se poate vedea că nu era sârb, cum susțin unii istorici, ci adevărat român.

Ținând seama de situația politică și religioasă a poporului român in Transilvania, când el a luat cârmuirea bisericii române, vedem cât de întinsă și însemnată este activitatea mitropolitului Brancovici.

După cuprinsul Diplomei din 1656, vedem că biserica românească ajunsese pe un scurt timp să-și dobândească independența și autonomia sa, căci Sava Brancovici era un personagiu politic potrivit pentru misiuni în străinătate, un om a cărui faimă se întindea peste hotare, având o prea întinsă cunoștință de oameni și de prefacerea lucrurilor omenești.

Cunoscând și desele schimbări în conducerea Ardealului, pentru a-și asigura poziția el ceru și obținu confirmarea dela fiecare din acei principi efemeri, adecă Francisc Rhedei, Acațiu Barcsai, Ioan Kemeny și în urmă Apaffi.

Prin Diploma dela 1663, Sava obținu ca preoții români să fie scutiți de toată darea de dijmă din vii, precum și de plătirea dăjdii montane.

În 1668 mitropolitul Sava însoțit de fratele său George Brancovici, cu îngăduința principelui Apaffi, face o călătorie în Rusia, la Moscova, ca să strângă milă pentru reconstruirea mitropoliei Bălgradului, care în două rânduri o arseră Turcii și Tătarii. Acolo avu o primire foarte bună la Țarul Alexiu Mihailovici, care îi dădu mari ajutoare.

Dar după întoarcerea din Rusia, zile grele urmară pentru mitropolitul Sava.

În absența lui preotul Mihail Tofeus puse toată influența pe lângă principele Apaffi, obligând pe mitropolitul român a se supune direct ordinelor superintendentului calvinesc.

De acum maghiarismul se silea să șteargă neamul românesc de pe fața pământului.

Văzând ungurii că pe român nu-l pot prăpădi nici prin clacă, nici prin excluderea lui dela toate drepturile cetățenești, se apucară să-l nimicească prin religiune.

Sava Brancoveanul se vede că se opunea cu multă bărbăție și rezoluțiune tendințelor maghiare de atunci, căci altfel nu se explică ura ce o purtau contra lui boerii calvini ai Ardealului, între alții Szekely Laszlo și Nalatzi.

Au încercat să-l schimbe din religiunea lui prin diferite promisiuni, dar el a rămas statornic în credința și romànismul lui, necedând nici cât e negru sub unghie.

Convingându-se neîmpăcații inamici ai românilor, că nu e modru de-a binele cu Sava, se puseră de-i urziră peirea în modul cel mai barbar și rușinos.

Întâi se asigurară de conlucrarea principesei, l-au descris apoi în culorile cele mai întunecate, făcându-l mâncător de banii bisericii și conrupător de femei.

Dintr'un protopop român din Vințul-de-jos, Ioan Zoba, făcură unealtă contra mitropolitului, care-și luă asupra sa sarcina de a calomnia pe arhipăstorul său la principele Apaffi, purtând pâră nedreaptă contra lui.

Iată schițată în câteva cuvinte de Samuil Micu și Mihail Cserey, istoria patimilor nemuritorului mitropolit:

Pe Sava Brancovici l-a chemat craiul Apaffi la prânz în castelul Blajului, vrând a căuta prilej, ca să-l poată prinde în ceva și a-l învinovăți.

Pizmașii lui deteră unei femei un cățel ce-l înveliră și o învățară să meargă cu el în brațe la vlădicul, rugându-l să-l boteze căci e bolnav și alt popă românesc nu este.

Mitropolitul gândindu-se că atunci când era la masă cu craiul nimeni nu intra cu copii de botezat, înțelese batjocura ce i se pregătea.

Vlădica dupăce l-a cunoscut că e câine, nu om, s'a întors la masa lui și fiind zi de post a luat o bucată de ridiche și o dădu câinelui, care nu voi să o mânce.

S'a întors iar la masă și luă o bucată de carne pe care dând-o câinelui, o mâncă la repezeală.

Atunci mitropolitul zise:

— N'a vrut să mănânce din bucatele mele, deci nu-i de legea mea! Să-l boteze cel din a cărui bucate a mâncat!

Craiul și ceilalți calvini ce erau la masă mai tare s'au aprins de mânie, văzând că batjocura pregătită vlădicului căzu asupra lor.

Pe lângă acestea mai având o mulțime de reclamațiuni false, principele hotărî să i se ia mitropolitului diferite declarații, apoi în 2 Iulie se strânse la Alba-Iulia un mare sinod, la care au participat toți protopopii cu o mulțime de calvini.

Sava fu tras la judecată, dar fiind bolnav, nu se putu înfățișa, ci însărcină pe fratele său George Brancoveanu, a-l apăra. Între altele fu acuzat mitropolitul că ar fi răpitor de femei fiind declarat nedemn de ierarhie, desbrăcat de vestmintele bisericești, bătut și aruncat în temniță, după ce i se prădară toate averile.

Iată cum se exprimă Cserey Mihail despre patimile martirului.

...Au cerut trei mii de taleri dela dânsul, care neavând de unde să-i plătească, au trimis pe fratele său în Valahia, să capete banii aceia cu cerşitul, dar nu s'a mai înturnat...

Drept aceea pe bietul vlădic l-au scos din închisoare şi numai în cămaşă şi izmene atâta l-au corbăcit, până a căzut şi cămaşa şi carnea de pe dânsul.

Ne mai auzită păgânească tiranie!

Apoi după istoria lui Samuil Micu, fiind scos din închisoare în comuna Ieciul, azi Brâncoveneşti-Murăş, (după numele martirului) i s'a tăiat capul.

Pe ce român, zice prof. I. Lupaş, nu-l va cuprinde o nespusă durere aducându-şi aminte de soarta martirului Sava Brâncoveanul? Cine nu se va indigna până în adâncul sufletului său în faţa hâdoasei tiranii, cu care au purces ungurii la neomenoasa operă a nimicirii românismului?

Până şi un Mihail Cserey se revoltă şi numeşte păgânească fapta compatrioţilor săi.

După viaţa şi chinurile suferite de Sava Brancovici, cu pietate trebue să se închine tot românul memoriei acestui bărbat fenomenal, care în puterea autorităţii şi influenţei sale morale, 24 de ani singur a susţinut şi apărat cetatea neamului românesc, Biserica ortodoxă din Transilvania, preferind să moară decât s'o predea inamicului.

GH. B. CRĂCIUN

HOREA

Horea,
Cântecul tău fermecat,
Din munţi 'n munţi a răsunat,
Şi numele, din Ursu 'n Horea, ţi-a schimbat.

Horea,
Căpitan te-ai ridicat,
Când ceasul aprig a sunat,
Să câştigi dreptate Neamului tău subjugat.

Horea,
Ca Domnul Hristos, pentru Neam, ai suferit:
Trădare pe arginţi, loviri păgâne, chin cumplit,
Pe roată ai fost ucis, pe porţi te-au pironit.

Horea,
Ca El, cu moartea pe moarte ai călcat,
Şi celor din morminte, viaţă, Tu, le-ai dat,
Prin moartea ta: Neamul întreg a înviat.

Horea,
Pe golgota răstignirii tale, azi,
Urmaşii tăi, mândri de numele-ţi viteaz,
De închinare, falnic monument sfinţesc,
Şi sfânta ta jertfă 'n veci, o preamăresc
Horea.

D. E. NICOARĂ

Dumnezeu şi sufletul în poezia contimporană

V. MILITARU ŞI C. GORAN

În poezia română contimporană există un curent viu de renaştere spirituală. În afară de poeţii prezentaţi în paginile de până aci, se ridică o generaţie de tineri, cari dau operei lor poetice un caracter pur religios. Nu vorbim de scriitorul popular P. Dulfu, care a versificat, destul de slab, părţi întregi din Biblie, ci vorbim de poeţii pe cari i-a descoperit mişcarea *Oastea Domnului* şi *Fântâna Darurilor.* Au un adânc răsunet în conştiinţa poporului poeziile de trezire şi chemare a sufletelor la Dumnez u, semnate de scriitorii populari I. şi C. Tudusciuc, I. Marin, Tr. Dorz, G. Munteanu şi Nic. M. Isac.

Menţionăm pe V. Flueraş cu cele două volume de versuri tipărite la Fântâna Darurilor: *Tatăl nostru* şi *Psalmi;* pe T. Tudoran-Brezoiu cu ale sale *Mărturisiri creştine* şi mai ales pe Const. R. Crişan cu poemul său de 18 psalmi: *Cântarea mântuirii mele.*

Dar deasupra tuturora se afirmă două talente apreciate nu numai în pătura de jos, ci şi în pătura cultă a lectorilor. E vorba de Vasile Militaru şi Constantin Goran.

Fabulistul *V. Militaru,* pe lângă darul unei uşoare versificări, are forţa unui stil axiomatic. Este bine cunoscută şi cu plăcere gustată colecţia sa de *Vorbe cu tâlc,* din cari desprindem câteva asupra tezei ce ne interesează. Despre suflet:

Ne'ndoios că sunt în stare învăţaţii lumii mele
Să măsoare depărtarea, dela noi şi pân' la stele;
Mintea lor străluminată poate încă să măsoare
Câtă apă e 'n oceane, câtă lavă arde 'n soare,
Însă sufletul, *— această taină grea, nedeslegată, —*
N'au să poată învăţaţii să-l măsoare niciodată!
Ast el că prin poarta morţii, el sbucneşte 'n larga fire,
Ne'ncăpând nemărginirea-i, *decât în nemărginire!*

Sufletul poate fi diminuat în favorul trupului şi a plăcerilor lui. De aceea:

Vai de omul care are
Suflet mic în casă' mare;
Ferici cel ce ridică
Suflet mare 'n casă mică

Despre Dumnezeu, argumente:

Ateul: dovedeşte-mi că există Dumnezeu!?
Credinciosul: dovedeşte-mi că nu există Dumnezeu!?

Dacă electricitatea niciodată nu se vede, —
E vre-o minte luminată, în puterea-i a nu crede?..
O, necredincioși, cu soartea cea mai vitregă și tristă, —
Dumnezeu e tot asemeni: nu-l vedeți, însă există!

Necredinciosule — tu zici c'ai înceta de-a fi ateu,
Numai atunci când celce crede, ți-ar arăta pe Dumnezeu?
Vai ție, vierme fără minte!.. Lumina soarelui din cer
E doar un zâmbet al Acelui, sub care toate nasc și pier,
Și totuși, de privești la soare, când el îneacă toată firea, —
Fiind neputincioasă humă, — lumina lui îți ia privirea!..
Cum dar cu slabiți ochi de vierme, pe Dumnezeu vrei să-l [vezi oare,
Când tu, mai mult decât o clipă, nu poți privi măcar [la soare?

Dar V. Militaru nu este numai un moralist, ca orice fabulist. Este și un creștin care se închină și se roagă cu adâncă smerenie și evlavie. În broșura *Spre Împărăția lui Iisus* publică un ciclu întreg de rugăciuni pentru anumite vârste, stări și ocaziuni din viață. Așa avem rugăciunea școlarului și a copilului bun; a orfanului și a săracului, a bolnavului și a plugarilor; rugăciuni de dimineață, după masă și seara; pentru iubirea aproapelui, pentru iertarea păcatelor, pentru părinți, pentru luminarea și mântuirea sufletului, pentru pocăință și pentru judecata din urmă, ș. a. Toate străbătute de fiorul sufletului ce-și ridică brațele pline de dragoste și încredere spre Dumnezeul slavei, păcii și binecuvântării.

Viața omului pe pământ — după gândirea poetului — este ca umbletul apostolului Petru pe mare: gata să meargă spre Domnul sau să se cufunde în genune cuprins de valurile îndoelilor, desnădejdilor și păcatelor. Lumina și ajutorul lui e milostivul Dumnezeu spre care întinde mânile, ca Petru când se cufunda în mare, și se roagă cu căldură:

O, Doamne sfinte, rătăcesc într'una
Pe marea vieții 'n vifor și ispite...
Năpraznic, mă birue furtuna
Și fiecare val în el mă'nghite...
În Tine-mi pun nădejdea cea din urmă;
Ascultă, Doamne, ruga mea fierbinte:
Mă smulge din a valurilor turmă;
Întinde mie mâna Ta, Părinte!...

Ajutorul primit este harul divin, pe care zadarnic îl cerem „lumii." El vine dela Dumnezeu. Prin el sufletul se luminează, se întărește și se purifică de păcate.

V. Militaru mai are în domeniul literaturii religioase încă un merit incontestabil: *Psaltirea în versuri*, operă premiată de Academia Română. Este singura versificație românească a Psaltirei, care se citește cu plăcere și cu folos. Dacă din punct de vedere critic-teologic i se pot face oarecari observațiuni, din punct de vedere practic aduce o reală contribuțiune la îmbogățirea tezaurului religios al poeziei române

*

Const. Goran, scrie în stilul cel mai religios dintre poeții contimporani. Inspirația lui poetică este pe deantregul creștină. Isus împăratul sufletului și soarele vieții stă în inima poeziilor sale. Cele două colecțiuni de poezii ce le avem până acum dela el, *Veniți la Isus* și *Lacrimi sub soare*, sunt calde chemări la mântuire sub adăpostul crucii Mântuitorului.

Isus este bucuria și lumina vieții vremelnice și veșnice:

Tu, strălucire fără grai,
Isus, stăpân fără hotare,
Lumină vremurilor dai,
Și pe cărările fugare
Tu lași comorile din rai...
(Rugăciune).

Isus este nădejdea tuturora *(Când voi dormi)*. Numele Lui străbate toate și stăpânește toate.

De numele Tău, Împărate,
Și cerul și pământu-i plin
Că Tu le stăpânești pe toate...
(La ieslea Domnului Isus)

Isus e calea fără moarte, Isus e viu, Isus e Dumnezeu *(Rănile)*.

În întunerecul vieții omenești, stă o lumină: e crucea Golgotei. Pe altarul ei se desvălue taina mântuirii oamenilor. Moartea lui Isus nu a fost un accident în calea vieții Sale, ci un act providențial. Jertfa Lui are un rol expiator: împacă pe oameni cu Dumnezeu și le spală sufletele de rugina păcatelor. Rănile Lui luminează și izbăvesc.

Isus biruește păcatul *(Împăratul)*. El biruește și moartea prin înviere. Prin El înflorește vecia vieții. Fără El totul este putreziciune și moarte:

Atâtea cântece de slavă
Și-atâtea brațe te'mpresoară:
Fără de Tine nu-i lumină
Nu-i pace și nu-i primăvară...
(Învierea învie morții)

Toate pier ca umbra; Isus e viu pentru vecii vecilor. De aceea să ne întoarcem la El și în El să ne punem toată speranța. Căci El e cu noi și în moarte și în viață:

Fără Domnul toate-s moarte
Fără El nu-i primăvară
Jalea morții te doboară...

Fără Domnul nu-i lumină
Viața ta e o ruină...

Fără El suntem pierduți.

Când duhul slăbește, poetul cheamă în ajutor pe Domnul, ca să-i dea putere și odihnă.

Îl cheamă mai ales să curățească pământul de buruiana păcatului.

Poetul întinde mânile spre El şi-i cere cu evlavie harul îndurării nu numai pentru sine, ci pentru toţi oamenii, pe cari îi îndeamnă stăruitor să vie la Isus.

Întreagă poezia lui Goran o putem cuprinde în două cuvinte biblice: crucea şi trâmbiţa. Crucea mântuirii şi trâmbiţa judecăţii. Ne aşteaptă şi una şi alta.

Sunt profund mişcătoare chemările poetului la mântuire, adresate când oamenilor ca să se îndrepteze, când lui Isus Mântuitorul ca să ne întindă mâna de ajutor:

În răni, în spini, Isus, în sânge
La poartă stă, de ce nu vii
La glasul Lui de bucurii...
Isus te strigă... Isus plânge,
De ce'ntârzii... De ce nu vii?

(Scrisoare unui frate rătăcit)

Veniţi la Domnul bucuriei,
Veniţi la soarele veciei...
Veniţi cu noi, veniţi cu noi,
Că vine ziua de apoi...

(Veniţi la Domnul bucuriei).

Poetul strigă mereu celor rămaşi în urma armatei mântuirii să vie la Isus, dar nu uită să încurajeze nici pe ceice înaintează în drumul spre El; de pildă în poezia *Să mergem spre Domnul:*

Să mergem cu faclele 'n mână
La Domnul să mergem cântând:
Când toate se sting în ţărână
La Domnul să mergem cântând...

Este o adevărată exaltare a simţului bucuriei ce o are credinciosul în apropierea Domnului. — Acesta este Dumnezeul lui C. Goran: Isus Mântuitorul, Dumnezeul creştinătăţii.

Aceeaş credinţă creştină o mărturiseşte el şi despre suflet. Ca şi Dumnezcu, existenţa sufletului pentru Goran este o axiomă. Nu-şi bate capul să o dovedească sau să o explice. Constată că sufletul este o umbră călătoare *(Cântec pentru o călătorie)*, dar stărue îndeosebi asupra consecinţelor care decurg din credinţa în existenţa şi nemurirea sufletului.

La moartea unui copil poetul simte că sufletul trăeşte şi la venirea a doua lui Isus va învia:

Pe fulgere, când va veni iar Domnul,
Şi Arhangheli vor suna de şapte ori,
Atunci vei învia şi tu din somnul
Ce fură paşii noştri trecători,
Împodobit cu stele şi cu flori.

Sufletul va învia, căci pentru creştini „moartea e moartă" *(Crucea)*. A ucis-o moartea şi învierea Domnului. Crucea şi învierea lui Isus sunt garanţia învierii şi nemuririi noastre.

Isus poartă sufletele spre cer, aşa după cum doreşte şi poetul:

Ne'nalţă sufletele pline
De Tine, Doamne, către Tine

(Pe culme).

Ceea ce trebueşte să aibă omul mereu în vedere e, pe lângă crucea mântuirii, trâmbiţa judecăţii. Poetul vrea să fie gata, aşa după cum ne îndeamnă sfânta Evanghelie. Din adâncul lumilor şi al sufletului el aude, ca şi apostolul *Ioan* pe insula Patmos, glasul Domnului...

Şi-aude sub soare sunând,
„Fiţi gata, Eu vin în curând"!..

Poetul C. Goran îmbrăţişează întreagă doctrina biblică despre Dumnezeu şi suflet. În versul lui vibrează adânc simţul legăturii cu Dumnezeu şi dorul mântuirii. Întreagă opera lui poetică este pusă în slujba Domnului, poeziile lui, fiind în întregime religioase. Iată de ce este clasificat printre cei dintâi poeţi tineri cari militează în poezia contimporană pentru renaşterea creştină a României.

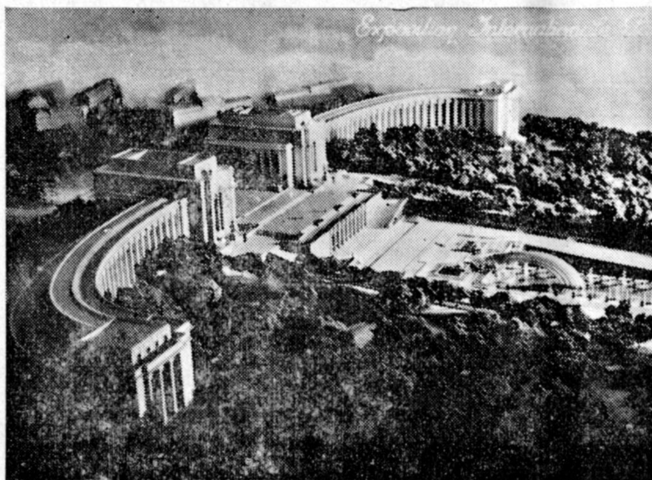
IL. V. FELEA

NOTE DE DRUM

PARIS-LONDRA ÎN AVION

Mai văzusem ca student de câteva ori Parisul. Expoziţia internaţională deasemenea. După-ce ai văzut câteva zile în şir cele mai importante pavilioane, curiozitatea ţi-e stâmpărată şi parcă te doreşti după puţin aer curat şi linişte. Dar unde să le ai? Venisem cu maşina mea – mânând-o peste 6000 de km. până la Paris dealungul Balatonului prin Ungaria, în Austria trecând Gross-Glokner pe piscuri înzăpezite – cea mai înaltă şosea de automobile din lume – ajungând la înălţimea de 2350 metrii – Italia traversând-o dela Nord la Sud până la Pompei, Sorento şi Capri şi intrând apoi în Franţa dealungul superbului Bulevard al Coastei de azur italiene şi franceze.

Iarăşi s-o luăm cu maşina până la Boulogne sau Calais? Şi aici să încerc să îmbarc şi maşina, ca să traversăm Canalul Mânecei şi să ies la Folkestone sau Dover în Anglia? Dar cât timp şi bani reclamă toate astea? La Paris n'am putut avea alte informaţiuni, decât, că un bilet cu tren şi vapor Paris-Londra dus-întors costă cam 400 de franci, cu avionul 600 de franci francezi. La drept vorbind, eram cam sătul de volanul maşinei – şi mi-am luat repede deciziunea – căci un

Paris: Expoziţia internaţională 1937

concediu e măsurat, şi şi mai măsurat e timpul, care trebue bine împărţit spre a vedea unele lucruri, pe cari le-ai fi regretat să fi rămas nevăzute. Deciziunea era: Să las maşina la garaj în Paris, familia puţin obos'tă de un voiaj lung, să n'o mai expun unei noi oboseli, şi eu să scap puţin de aerul de fum şi benzină, încontinuu în nas de mai multe săptămâni, zburând cu avionul la Londra. Încă în interiorul expoziţiei la minunatul Pavilion al Căilor ferate, dau de o agenţie a celei mai mari Companii aeronautice din Franţa, *„Air-France"*. Biletul dus-întors îl am în buzunar şi urma ca a doua zi, Luni, 30 August, la ora 1 p. m. să fiu la staţia din Rue Lafayette, de unde pasagerii „Air-France"-ului sunt transportaţi cu elegantele auto-care ale societăţii pe Aeordromul „Le Bourget".

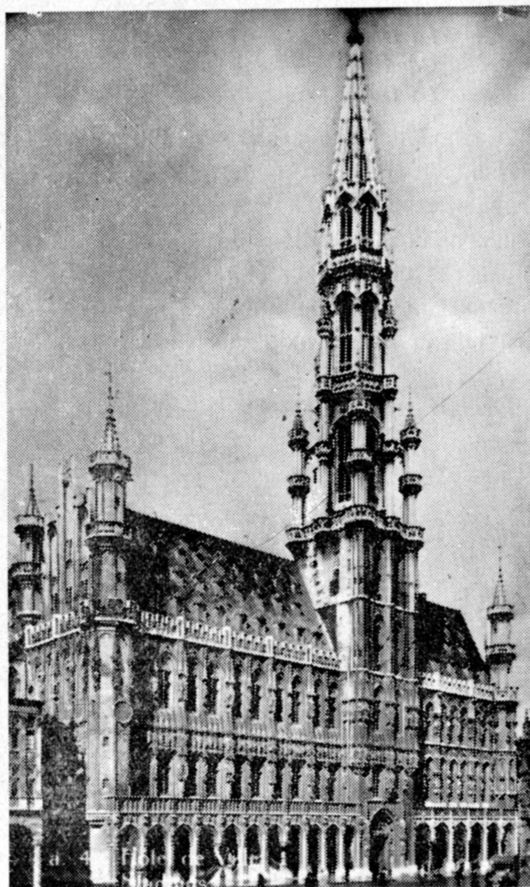
A doua zi înainte de masă trebuia însă să mai îndeplinesc o formalitate. Viza la legaţia engleză din Paris, căci aparţinem durere acelor ţări, cari au nevoe de o viză în toată forma, chiar şi pentru o vizită de câteva zile la Londra. Eu plătesc viza cu 88 de franci francezi, nişte unguri aceeaşi viză cu 12 franci, fiindcă ei au cu statul englez o transacţie pentru o viză valabilă 15 zile.

La ora 1 suntem exact la aerodrom. Formalităţile aici sunt aproape nule. Aparatul fotografic n'ai voe să-l ţii la tine, trebue declarat şi pus la bagaje. Repede cele trei motoare în funcţiune şi după câteva secunde avionul decolează.

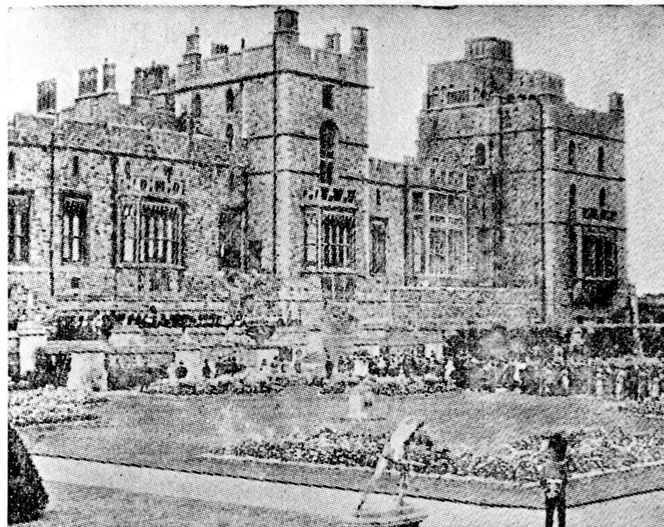
Până la aerodromul vestit din sudul Londrei Croydon sunt 325 km. şi avionul va zbura o jumătate de oră deasupra Franţei, o jumătate de oră deasupra Canalului Mânecei şi o jumătate de oră deasupra Angliei, deci ai timp suficient să te instalezi comod şi să admiri peisagiul.

Parisul îl zăreşti din avion ca un imens oraş cu mii de cupole, Turnul Eiffel din centrul expoziţiei abia se întrezăreşte sub stânga noastră, însă se vede clar imensa cupola verde a Basilicei Sf. Dionisie şi lacul D'Enghien. De aci înainte Avionul urmează o direcţie absolut rectilinie. Iată tot la stânga noastră faimoasa pădure de Montmorency, cu castelul magnific lucrat în stil Renaissance de către Anna de Montmorency in secolul al XVI-lea. În curând se zăreşte la stânga noastră pădurea de Isle-Adame şi Pontoise, la dreapta noastră orăşelul industrial Luzarches şi apoi vestitul castel de Chaumontel. Iată recunoscându-se uşor după svelte turnuri ce fumegă centrele industriale Beaumont-sur-Oise şi Persan. Ni se atrage în curând atenţiunea asupra regiunei numite Picardia, cu satul Meru ce se distinge prin frumoasa sa biserică în stil gotic din secolul al XIII-lea.

După ce ai trecut de Meru, avionul a ajuns la punctul cel mai apropiat de linia ferată Paris-Calais. Se observă la dreapta noastră oraşul Beauvais, cu două monumentale turnuri: al Palatului de Justiţie şi al Catedralei din secolul al XII-lea. La stânga se întrezăresc mai puţin clar, căci ceaţa împiedecă puţin privirea, celebrele castele medievale din Gisors, Neufchatel şi Mesnières. În sfârşit ultimele privelişti din Franţa: străvechiul castel

Brüxelles: Palatul Primăriei

Preajma Londrei: Castelul Windsor

D'Arques la stânga, iar la dreapta castelul din secolul al XVI-lea pe domeniul prințului D'Orleans.

Iată Marea – limba Oceanului Atlantic între Franța și Anglia – ca o enormă oglindă de metal. Se spune că-i adesea furtunoasă; acuma par'că nici o cută nu strică armonia celui mai desăvârșit repaos. Nici un vapor nu zăresc, nu-i mirare de altfel, căci avionul căutând cea mai scurtă linie între Paris și Londra, se găsește cam vre-o 80 km. la vest de linia principală de circulație a vapoarelor, cari caută partea cea strâmtă a Canalului între Calais și Dover.

Tot pândind să zăresc coasta engleză, iată că o văd pentru prima oară în viața mea, intrând în Anglia pe deasupra satului Bexhill. Dar ce aspect diferit de al Franței! Până când aici câmpiile privite dela 1000 metrii înălțime apăreau ca imense câmpuri de șah, aici deasupra Angliei par'că fiecare proprietate este înconjurată de pădurea ei, și se vede atâta reconfortantă verdeață și cirezi de vite, cum nu te așteptai. La stânga se vede clar orășelul Eastbourne, la dreapta vechea cetate Hasting, unde Wilhelm Cuceritorul bătu pe Harold la 1066.

Apare în curând la dreapta cea mai pitorească regiune a Angliei, provincia Kent, cu superbul oraș Tunbridge Wells, care alături de nenumărate vile cochete și turnuri multe de fabrici prezintă și ruinele pitorești ale unui castel zidit în secolul al XI-lea de către Richard de Tunbridge. Trecem apoi peste o regiune extrem de bogată în rețele de cale ferată și șosele asfaltate, semnul cel mai bun, că ne apropiem de Londra. Iată că pilotul, care are grijă să schimbe mereu și exact numele regiunilor pe unde trecem, ne lasă să citim *Croydon*. Este un mare suburbiu al Londrei. 10 km. spre sud de Londra și sediul celui mai mare aeroport englez. Avionul își face tururile obligatorii de aterizare, pământul par'că se urcă spre noi, după mine singurul moment neplăcut în tot zborul, căci ai o ușoară senzație de amețeală prin faptul, că plecându-se avionul pe o parte, iți apare și pământul mișcător. Numai câteva momente de sigur, căci avionul își reia poziția dreaptă de aterizare. Câteva atingeri cu pământul și oprirea.

După câteva sumare formalități de vamă și pașaport, te iau în primire elegantele autocare ale Serviciul aerian englez și într'o oră suntem *în inima Londrei.*

Dr. M. SUCIU-SIBIANU

MUZEUL EPARHIEI CLUJULUI

Îndată după reînființarea Episcopiei Ortodoxe cu reședința în Capitala Ardealului, s'a născut și ideea întemeierii unui Muzeu Eparhial. În *Foaia Bisericească* din 1919 (An I, Nr. 2–3, p. 10) citim; „Într'un număr viitor vom da orientări mai amănunțite asupra înființării acestui Muzeu pe care intenționează să-l înfăptuiască Consistorul din Cluj. Și până atunci atragem în mod deosebit atențiunea cucernicilor preoți și părinților protopopi, să fie cu luare aminte la obiectele de valoare ce s'ar găsi în comunele lor, pe la instituții sau să ne ceară unde se crede de necesară intervenirea Consistorului pentru a le obține".

În 1923, Ministerul Cultelor autorizează colectarea obiectelor pentru creiarea unui muzeu bisericesc la Cluj. Prin munca Veneratului Consiliu Eparhial și în special a Părintelui consilier Dr. Seb. Stanca, s'au adunat diferite obiecte și numeroase cărți, reviste și arhive, cari toate vor forma *Muzeul Eparhiei Clujului,* așezat în etajul al doilea al Palatului Episcopal. Sub conducerea înțeleaptă a P. S. Episcop *Nicolae Colan* se lucrează la aranjarea noului muzeu, care va fi inaugurat cu ocazia adunării eparhiale.

Muzeul se împarte în 5: 1. *Sala Episcopul Nicolae Ivan;* 2. *Manuscrise;* 3. *Biblioteca;* 4. *Arhivă;* 5. *Obiecte.*

1. De pe coridorul etajului al doilea al Palatului Episcopiei din Cluj intrăm într'un antreu.

În stânga antreului e o sală mică – *sala Nicolae Ivan.* Intrând privirea vizitatorului e îndreptată spre portretul Episcopului Nicolae Ivan. În

stânga e un dulap în care se păstrează mitra episcopală, pălăria, geanta, carnetul de călătorie, emblema Episcopiei, actul comemorativ al sfințirii bisericii din Alba-Iulia, din 19 Septemvrie 1893, semnat de Mitropolitul Miron Romanul, Arhiereul Dr. Ilarion Pușcariu, asesorul Matei Voileanu, etc. și alte multe lucruri în legătară cu viața regretatului episcop.

Pe pereți se găsesc diverse diplome, decorații și medalii ale Episcopului Nicolae Ivan și numărul 21, din 1933 (An IX) al *„Renașterii"* dedicat Episcopului Nicolae Ivan cu ocazia împlinirii vârstei de 80 ani. Acest exemplar e tipărit cu litere de aur, pe hârtie velină.

În mijlocul sălii e un birou vechiu și scaunul lui Nicolae Ivan; pe masă e călimara și peana, un crucifix și o biblie.

2. *Manuscrise.* Muzeul cuprinde și o serie de manuschise vechi, dintre cari amintim:

1. Manual de dogmatică. Manuscris din 1819 din Suciul-de-jos. Note: Cănuți Popa Popovici din Oarda-de-jos, Prot. Iosif Ognean, Mindea Kato, Petru Perhaița, paroh.

2. Manual de dogmatică. Cumpărat de Ilie Roșca din Tămașa dela p. Ioan Popa din Perșani. Ioan Popa din Perșani 1836, Ilie Roșca 1836-1837.

3. Manual de dogmatică. Vasile Popovici, paroh, Râpa-de-jos 1840.

4. Poveste, un manuscris al lui Ioan Pop Reteganul.

5. George Felea. Cuvântări 1743.

6. Predică la intrarea în parohie. Ioan Man, paroh Rogoz, 1828.

7. Cazanii la îngropăciune, 1781.

8. Manuscrisul Păr. Ioan Man din Rogoz, 1826.

9. Versul lui Moise, al Botezului, al răstignirii Domnului. Scrise de Ilie Roșca, paroh în Perșani 1831-1842.

10. Dr. Ioan Stroia, fost Episcop de Alba-Iulia: „Istoria bisericească".

11. Curs de pastorală.

12. „Satanail", manuscris trimis de Iosif Olariu ziarului „Poporul Român".

3. *Biblioteca.* În biblioteca Muzeului Eparhiei Clujului găsim un dulap mare de cărți vechi românești, latinești și nemțești.

Numeroasele cărți românești din sec. XVII și XVIII, adunate de prin satele Eparhiei sunt valoroase prin raritatea și vechimea lor.

Din cărțile latinești, nemțești și franțuzești amintim:

1. De Rethorica libri tres ex Aristotele, Cicerone et Quintiliano praecipue deprompit. Auctore Cypriano Soarez. Agrippinae, Apud Petrum Cholinum. Anno 1618.

2. Comentar latin asupra textului elin al Noului Testament, fără foaie de titlu, tipărit - „Genuae, Anno a nato Iesu Christi, MDLXIII Decembr. XIX."

3. Nouveau Dictionaire du voyageur Françcois-Allemand-Latin et Allemand-François-Latin. Frankfurt und Leipzig, 1770.

4. Schediasma posthumum de Coerulo et Chrysocolla. Auctore D. Joh. Laurentio. Bauschio. Jennae, Typis Johannis Nisii 1668.

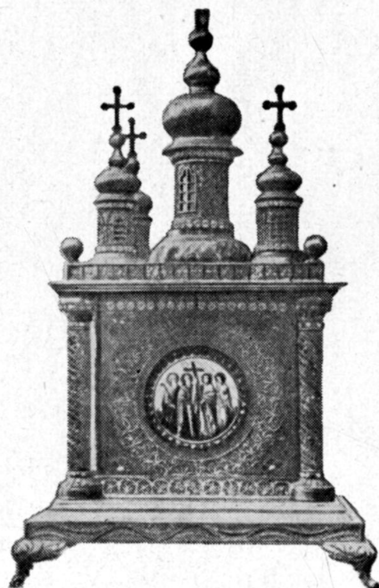
4. *Arhiva* Muzeului cuprinde: 1. Acte și scrisori referitoare la începuturile Eparhiei Clujului. Acestea vor apare în adevărata lor valoare în monografia Episcopului Nicolae Ivan, pe care o pregătește d-l prof. Dr. I. Mateiu. 2. Categoria a doua e formată de toate celelalte acte și documente vechi. Păr. Dr. Seb. Stanca a publicat câteva din ele în legătură cu propaganda unației în Munții Apuseni.

Menționez câteva acte șaguniene: 1. O adeverință semnată de Șaguna, cumcă Ioachim Munteanu din Tilișca e „ascultătoriu de studiile clericale". 2. Decret de numire al aceluiaș Ioachim Munteanu, de învățător în Tilișca. 3. Programul înmormântării lui Șaguna.

5. *Obiecte.* Vre-o trei săli mari se vor împodobi cu obiecte muzeale. Cele mai multe sunt cruci, prapori și veșminte bisericești, icoane vechi. A doua categorie de obiecte și tablouri sunt tot de proveniență rurală, dar sunt profane. În această catogorie se pot enumera: linguri, farturii de lemn.

Muzeu înseamnă în grecește *templul muzelor.* Muzeul orânduit în Palatul Episcopal din Cluj va fi în adevăr loc de studiu și de reculegere.

IOSIF E. NAGHIU

ÎNTRE MEȘTEȘUG ȘI ARTĂ

Curiozități din istoria încălțămintei

N. Brana: Adunătoare de vreascuri

În revista de specialitate a pantofarilor din Ulm, d=na Dr. Charlotte Steinbrucker, o cunoscută cercetătoare de istoria artei, a scris recent un stu= diu interesant cu titlul „Din istoria ghetei", apărut și separat. Studiul istoriei ghetelor aparține unei discipline care se numește istoria costumului. De= spre istoria ghetelor suntem mai puțin informați, decât despre aceia a costumului, din cauza, că în picturile și ilustrațiile vechi încălțămintea este ade= seori acoperită. În studiul d=nei Dr. Steinbrucker găsim prețioase amănunte și curiozități asupra în= călțămintei din trecut. *)

Știm, că copilei chineze în etatea de 1 an i se bandajează picioarele astfel că numai degetul cel mare rămâne liber, celelalte sunt legate sub talpă. Prin procedeul acesta Chinezele au picio= rușe atât de mărunte. Picioarele mici sunt consi= derate ca un semn al nobleței. La logodnă tine= rului i se comunică măsura piciorușelor logodnicei, deobicei absentă la actul logodnei. Obiceiul de a bandaja și deforma piciorul femeilor există dela inceputul sec. VI. și își are originea la concubina împăratului de atunci, o dansatoare, care își ban= daja picioarele urâte. Înzădar a încercat la 1665 un împărat să interzică acest obiceiu; nu a reușit.

În Egipet câte=un oraș cheltuia veniturile sale cumpărând încălțăminte de lux pentru regină. Sclava Rhodope s'a măritat grație pantofului său elegant, cu regele Psammetich. Luând odată baie un vultur i=a luat în cioc pantoful și l=a dus până la Memphis, unde l=a scăpat înaintea regelui, care interesându=se de proprietara lui și găsind=o tot așa de frumoasă cași pantoful, a luat=o în căsătorie.

În evul mediu, începând cu sec. XI., încăl= țămintele în formă de picior (Schnabelschuhe), se bucură de mari simpatii; ele devin tot mai lungi și tot mai ascuțite. Forma lor se atribue unui conte de Anjou și regelui Enric II. din Anglia, cari astfel voiau să ascundă tumoarea de pe pi= ciorul lor. Încălțămintele acestea ascuțite și foarte lungi în sec. XIV. și moda lor ține până la sfâr= șitul sec. XV. Ciocurile erau ori umplute și ne= mișcate, uneori erau legate de genunchi cu lănți= șoare, alteori împiedecau umbletul nefiind legate ori umplute și mișcând în dreapta și stânga. În= zădar a încercat orașul Speyer și Strassburg în sec. XIV. să interzică această formă de încălță= minte, nu a reușit.

În al doilea sfert al sec. XVIII. ghetele fe= meiești aveau tocuri de 13–16 cm. înălțime, cari împiedecau umbletul femeilor molete și erau in= comode chiar pentru cele svelte, din cauza că toată greutatea corpului se răzima aproape numai pe degetele piciorului. Mai târziu, doamnele se sprijinesc la plimbare pe bastoane, iar dacă sunt grăbite ridicau crinolina grea, se plecau înainte și săreau în loc să umble.

Azi suntem departe de arta bogată de odi= nioară, de a decora încălțămintea prin broderie de aur și alte metale și pietre scumpe; încălțămintea de azi însă este cu atât mai practică, nu împie= decă umbletul. Ca și în celelalte domenii ale artei industriale, azi se caută în primul rând scopul practic și numai apoi arta formei și a decorului.

C. P.

*) Dr. Charlotte Steinbrucker: Aus der Geschichte des Schuhes. Verlag der Fachzeitung der Schuhmacher= meister. Ulm (Donau f. a.).

CRONICA LITERARĂ

NOTE PE MARGINEA CĂRȚILOR

ȚARĂ de *Aron Cotruș*, colecția literară a revistei „Rânduiala", în 12° 32 p. București 1937.

E bine că din când în când ni se dă ocazia să elogiem și poeți tineri.

Mărturisesc că aș fi rupt definitiv, sau în cel mai bun caz pe multă vreme, șirul „notelor" începute aici as' vară, dacă nu-mi cădea în mână volumașul unic al lui Cotruș.

Îți trebue totdeauna un stimulent puternic ca să reîncepi o carte răsfoită și însutit trebue să fi stimulat ca să reîncepi, înodând, firul rupt al unei cronici părăsite.

Simți totdeauna în fața începutului răciala de casă părăsită sau de vatră răscolită de iureș.

E însă în Cotruș atâta sete de concretul vieții, atâta dinamism, încât simți cum versul curge arzător de febra tălmăcirii, ca lava, spintecând în tine tăcerea cu țipăt, arzând banalul dulcegăriei literare și se coboară catastrofal, ca o rupere de nori din inima cerului peste creștetele pleșuvite prea de timpuriu.

El m'a făcut să înod șirul rupt.

Pentru opinia generală găsesc necesar să prezint schematic „Cercul Rânduiala", revista cu acelaș nume și, sumar, volumașele apărute până acum în editura ei, oprindu-mă asupra ultimului: „Țară".

„Rânduiala", românește vorbind, rândueşte gânduri bune și drepte pentru „rânduiala" cea nouă, românească.

Nu-i un pleonasm.

Face misiune de apostolat cultural cu lumina încandelată de câteva suflete istovitor de încăpătoare.

Acum câțiva ani s'au aciuit cu bună vrere în București vre-o trei-patru proaspeți licențiați și alți câțiva cari mijeau din bănci după apropiate diplome: D. C. Amzăr, Vasile Băncilă, E. Bernea, I. Conea, Ion I. Ionică, Gh. Nicolau-Bârlad, Victor P. Gârcineanu, M. Polihroniade și au hotărât scoaterea unei reviste de pretenții, tiraj și conținut nemaipomenit.

Ca să elucidez lucrurile, extrag câteva titluri de articole, din numerile vechi ale revistei: „Condițiile filosofiei" (D. C. Amzăr); Sensul culturii (Vasile Băncilă), Tradiție și revoluție (E. Bernea), Aspectele fundamentale ale creației culturale (Lucian Blaga), Politica externă a României (M. Polihroniade), Moța-Marin, închinare (Ion I. Ionică), Etnodemografierea României (Niculae Popp), etc.

Dela mica inscenare de revistă, „Cercul Rânduiala" crește și „rânduitorii", din cei mai aleși intelectuali, se adună stup în jurul matcei.

Necesitatea de a evada în public, vulcanic, cu tot ce au mai bun și mai sincer i-a făcut să mărească numărul paginilor și să ieftinească volumele.

Ce vor tinerii „Rânduelii"? Răspund, cu jena de a nu-i putea substitui deplin:

„Vrem să dăm ce-i mai bun din plinătatea noastră celor mai buni dintre noi; ogor drept de plugărit cu mintea, pentru mințile luminate și sârguință în bună vestire celor mai mici nouă; vrem țară nouă pe glie însorită de suflet nou".

Cu gânduri cam de acest fel revista a văduit o sumedenie de râulețe nărăvașe, ce istoveau muntele culturii românești într'o sterilă sbatere, colectându-le într'un vad sigur, plin de adâncul înțelegerii viitorului auriu al acestui neam.

Trebue să amintesc că toți acești scriitori, în bunul înțeles al cuvântului, sunt români și în cuprinsul acestei noțiuni toți simt românește și tind să sădească cu rod ideia, că gândirea adâncă și fapta laudabilă pot miji și pe arie de suflet românesc.

Să notăm cu toții că se scrie la această revistă multă filosofie, de bună calitate și temeinic închegată, de români și numai de români spre marea duioșie a Peltzilor, Blumenfelzilor, Brucărilor sau altor indivizi de marcă iudaică.

Suprins eu însumi, găsesc cu cale să amintesc că „Rânduiala" și copii ei spirituali cresc mereu și înmulțindu-se fecundează petale noi de gânduri ne'ncepute, de crezuri amorțite sau robite de sfiiciunea inițierii. Au apărut noi dascăli și vor apare mereu, încât „cercul" devine neîncăpător și „Rânduiala" însăși devine haină vitregă pentru a acoperi, adăpostind, apele noi. Și în această cale „cercul" a hotărât scoaterea unei publicații ajutătoare, formând o editură în care vor apare treptat diferite articole-studii, cuprinzând trei grupe mari.

S'a născut astfel o colecție: politică-economică, alta „oameni și locuri" și a treia „literatură".

În colecția cea dintâiu au apărut o serie de studii.

Citez cronologic:

D. C. Amzăr: Naționalismul tineretului.
„ „ Naționalismul partidelor.
E. Bernea: Tineretul și politica.
„ Gânduri pentru Țară Nouă.
Victor P. Gârcineanu: Din lumea legionară.

M. Polihroniade: Tineretul şi politica externă.

Din a doua colecţie: – „oameni şi locuri" – au apărut:

E. Bernea: Cartea Căpitanilor.

N. Totu: Note din Spania.

Sub tiparniţă aşteaptă:

Nae Ionescu: Iuda suferă.

E. Bernea: Tradiţie şi revoluţie.

D. C. Amzăr: Orizontul unei revoluţii.

În sfârşit colecţia asupra căreia vom poposi, „colecţia literară" a fost deschisă cu „Ţară" a lui Aron Cotruş.

*

Constanţa în păreri nu-i totdeauna lucru lăudabil şi dacă nu-i un fenomen de simplă anchilozare a unei minţi – e în cazuri frecvente o maladie incurabilă a semidoctismului burghez.

Vreau să scuz, pentru cei ce simt nevoia explicaţiei, trecerea din „extreme" a lui Cotruş. Era „de stânga". Diviniza uzina, blestemând osânda sfântă a robilor ei.

Cânta osanale cuelor şi îngheţa cugetul dinamitând gheţăşul incontestabilei mizerii omeneşti.

Scria blestemând burţile puhave, rotofeii fotoliilor şi blazoanele cadânelor scăpătate.

Era un revoltat negru.

Păcat o fi oare, dacă Aron Cotruş vede altfel soluţia mizeriei decât în sudalma versificată de eri?

Când un poet de talia lui Cotruş canalizează tot ce are mai bun pentru acelaş nobil scop social de bine comun şi ajunge pe cale logică-sentimentală să slujească un caz concret de închegare prin muncă, prin dârzenie constructivă şi prin elan de jertfire totală a tuturor, calea lui este calea tuturora.

Când aceleaşi răni fals cicatrizate de umanitarism, află tămăduire în leacul muncii constructive a românismului integral: legionar – şi poetul vede pe răsvrătitul de eri aducând triumful muncii până la extazul divin al jertfei totale, e logic să-i admitem lui Cotruş cuvinte sincere ca:

Uite-i!...
Arşi de soare, asprii, 'ndrăsneţi
Crainici iuţi ai unei noi vieţi...
ca prin fulgere, prin furtuni, pe sub grindini
vin voiniceşte de pretutindeni:
pădure mişcătoare de goruni nebuni,
oaste făcătoare de minuni,
cu vrere năprasnică, vie
de-atotputernicie...
feţi frumoşi ai unui nou noroc,
cresc sprinteni, s'oţelesc, se răscoc,
sub ceruri de plumb şi de foc"... „Ţară" pg. 3.

Poemul în întregime conţine 32 pagini şi-şi are un tâlc adânc.

Porneşte metodic începând cu prezentarea „omului nou", trece peste mocnetul de revoltă a tineretului, ajunge la consolidarea crezului românesc. Vede tineretul anarhic de eri construind în tabere de destin sufletesc, barând fluvii, ctitorind biserici şi cetăţi, înverzit de tinereţa lui verde, ca în cele din urmă să ne arate pe „omul nou", tâlmăcitorul tuturor acestor înoiri:

„Din mulţimi oarbe unul s'alege
gândul lui: rege...
vorba lui: lege...
vrerea-i: platoşă de neînfrânt...
pasul lui: cutremur de pământ.
veacul, sub trăsnete, în sbatere grea,
îi zice cum vrea,
îl botează cum vrea...
la masa de lucru adună:
azurul văzduhului lângă furtună
şi lângă-o inimă mai bună ca o pâine: –
cruzimi de tigru, auzuri de câine...
noua lui limbă
faţa ţării o schimbă
grânele cresc mai pline din glia săracă,
fetele se fac mai frumoase, să-i placă,
flăcăii, pentru el,
se'mbracă în muschi mai tari ca de-oţel...
pentru o rază din privirea-i ruptă,
oricine-i gata, pentru el, să cadă'n luptă...
bătrâni sătui de viaţă, ar vrea să mai trăiască
să stee drepţi la vorba lui împărătească...
puşca, tunul, tancul, cu botul în tină
i se închină...
pacea-i mai pace, răsboiul – mai crunt...
pentru el sunt toate-aşa cum sunt...
ochii lui cu mii de uitături de-odată
străfulgeră şi scoală în picioare ţara toată...

Întreg poemul e o metodică analiză dur versificată a unui fenomen social pe cât de nerecunoscut pe atât de real: omul nou.

Cartea e o rugăciune dacică de mare închinare şi clocotitoare vrere spre binele gloatei valahe.

Creşte în mădularele gândirii acestui poet înebunit de sinceritate clocotul celei mai satanice revolte ingemănată cu cea mai loială rugăciune către cetăţile firii. Se pare că se plămădeşte alchimic un mister, o piatră vitală pentru neamul nostru.

Din revolta sângelui şi din răceala minţii înaripate de adevăr se ctitoreşte aluatul cel nou al „rumânului de mâine".

Plin de basm poemul aduce tâlc de luptă stefanică, la un amurg pe o vâlcea.

Aron Cotruş şi-a găsit pe ai săi, şi şi-a întins, nafură, sufletul în „Ţară".

Şi toate acestea într'o broşură a „Rânduelii"! Pentru a scurta comentariul vă invit pe fiecare, curioşi să vă plimbaţi, în ore de repaus, gândurile alături de oricare broşurică, din cele sus citate.

Vă veţi găsi pe voi, veţi găsi în ele părinţii mucenici, veţi găsi gânduri mari, drepte şi hotărâte, iar pentru setea de mai bine, veţi găsi apa vie a adevăratului românism.

G. NOVEANU

SCRIERI ALESE ALE SF. IOAN GURĂ DE AUR. Vol. I. *Predicile despre Statui,* partea I. Traducere din original de *Şt. Bezdechi.* Edit. Sf. Ep. a Râmnicului. R. Vâlcii 1937. Pag. 232, Lei 90.

Reamintim că în luna Ianuarie A. D. 387 se împliniseră patru ani de când Împăratul Teodosie dăduse fiului său Arcadie, titlul de August.

Fie din iubire sau din calcule politice, Teodosie voia ca a cincia aniversare a consacrării imperiale să fie sărbătorită în întreg imperiul, dar cu un fast neîntrecut. Pregătirile încep chiar cu un an înainte, în Februarie 387. Evident că totul era în funcţie de bani mai ales, că cu asemenea prilejuri era obiceiul să se împartă armatei cantităţi apreciabile de arginţi. Cel ce împărţea era împăratul, plata însă trebuia să o facă poporul. Aşa s'a decretat un nou impozit. Provinciile au început să murmure, dar să şi plătească. Unele cetăţi însă se opun. Între acestea se număra şi Antiohia, metropola Siriei.

În 26 Februarie guvernatorul convoacă Senatul şi dă citire edictului. Nu l-a isprăvit bine şi senatorii se ridică, protestează, îşi smulg insigniile demnităţii şi le calcă în picioare. Ies în piaţă şi strigă că împăratul pofteşte dela Antiochieni o sumă atât de mare, încât pe lângă toate averile lor dacă s'ar vinde pe ei înşişi, n'ar putea să o plătească. Într'o clipă, plângerile imprudente ale senatorilor şi-au găsit ecou vulcanic în plebea străzilor. Furia se deslănţue în talazuri ce nu mai puteau fi stăvilite. Se năpustesc întâi asupra băilor, apoi asupra palatului senatorilor şi guvernatorului. Porţile cad sub tăria asaltului, ţipetele morţii încep să se audă.

Chipul împăratului zugrăvit pe faţada localurilor şi monumentelor publice sunt acoperite cu noroi, iar statuele sale ecvestre, ce împodobeau piaţa, au fost prăvălite. Nu au fost cruţate nici bronzurile Facilliei, ale cărei virtuţi puteau să fie suficientă oprelişte în faţa oricărei răscoale – toate au fost târâte şi aruncate în râul Oronte.

Aceste s'au petrecut în delirul răscoalei. Pe înserat, în faţa orgiei consumate, limpezindu-li-se judecata, au început să se îngrozească de consecinţe în aşa măsură, încât unii părăsind cetatea, îşi căutau scăpare în codrii.

Acest trist eveniment a prilejuit Sfântului Ioan Gură de Aur magistralele predici, în număr de 21, numite predici despre Statui. Volumul pe care îl prezentăm aci, cuprinde primele 10 predici. Le citisem în traducere franţuzească, care deşi bine făcută, nu reuşise să fie decât o traducere. Dl. Prof. Şt. Bezdechi însă, pur şi simplu, ne redă pe româneşte graiul de aur al Sf. Ioan, cu toate nuanţele de simţire ale acelor vremi. Citind aceste mărgăritare de elocvenţă sacră, constaţi că acel ce a fost supranumit Gură de Aur, numai aşa putea să vorbească, – iar tălmăcitorul pe româneşte n'a rămas cu nimic dator sfântului. La graiul de aur a adăugat o tălmăcire de aur. Dar dacă am scrie despre această carte tot ceeace se poate scrie, întâi am confisca toate paginile acestei reviste şi totuşi fără să putem suplini citirea ei.

Pr. Fl. M.

Dr. A. Buzdug: CUVÂNTĂRI FUNEBRE, Cluj, 1937.

Este un lucru dumnezeiesc a mângâia sufletele întristate. Un cuvânt de consolare spus la timp potrivit vindecă sau uşurează o suferinţă, întocmai cum o alifie binefăcătoare lecueşte o durere trupească.

În acest scop evanghelic, păr. profesor A. Buzdug dela Academia Teologică ort. din Cluj, ne oferă un volum de cincizeci cuvântări funebrale, alcătuite pentru toate stările şi vârstele, scrise într'un stil uşor şi ilustrate prin numeroase pilduiri, texte biblice şi versuri poetice. Ele sunt de un real folos nu numai pentru preoţi, ci şi pentru orice cuvântător chemat să spună o vorbă cuminte la groapa unui om al cărui suflet trece din lumea pământească, unde este durere şi suspinare, în lumea cerească, unde este viaţa şi fericirea eternă.

IL. V. FELEA

Coriolan Bărbat: JUSTIŢIA ARE CUVÂNTUL. Roman. Tip. Săteanului, Sibiu 1937, pag. 80, Lei 15·—.

Bătrânul Iacob Lewy, bogătaş şi proprietar al unei vile izolate, în care locuia singur, a fost ucis de către Petre Marineanu, bărbat de 39 ani, conductor tehnic, şomer. Acesta este faptul pe care se brodează romanul.

În definitiv, un fapt explorat de atâtea romane biciuitoare de nervi, fără de răspuns la o temă şi în care sfârşitul este mai stupefiant decât începutul, eroul rămânând acoperit în mister, pentruca să-şi poată relua rolul în alt roman.

Nimic din factura acestora în romanul d-lui Bărbat. Scriitorul acestui roman abandonează metodele vechi şi în primele pagini ne înfăţişează atât victima cât şi pe ucigaş. Nu priveşte crima cu ochi de urmăritor, ci se ocupă de ucigaş din a cărui temere de descoperire face un studiu cu adevărat captivant.

Fl. M.

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ?

La noi

M. S. Regele îmbrățișându-și Fiul

PRINȚUL ROMÂNILOR SUBLOCOTENENT. În mijlocul unor impresionante festivități și înconjurat de dragostea unui neam întreg, Marele Voevod de Alba-Iulia, moștenitorul Tronului, a fost înălțat la Sinaia în ziua de 25 Octomvrie la gradul de sublocotenent și investit cu titlul onorific de adjutant al M. S. Regelui. În castelul glorioșilor Regi intemeietori de țară și intregitori de neam, s'a desfășurat emoționanta și tradiționala depunere a jurământului noului ofițer din armata română. M. S. Regele a ținut apoi o cuvântare, care a stors lacrimi celor prezenți. Cu dragoste de părinte și cu înțelegerea de conducător al oștirii, a însemnat, prin câteva cuvinte neînchipuit de frumoase și de patetic, însemnătatea oștirei și complexitatea îndatoririlor celui mai tânăr, mai nobil și mai avântat ofițer român de azi. Biserica trimite vlăstarului regal binecuvântarea Sa și milioanele de credincioși cer Domnului, pentru Prințul Românilor, viață lungă în slujba Neamului.

STRAJA ȚĂRII. Monitorul oficial din 9 l. tr. a publicat decretul-lege, care desființează O.E.T.R. și creiază o nouă instituție denumită „Straja Țării", căreia i se dă în grijă educația morală, socială, națională și fizică a tineretului de ambele sexe (băieți dela 7-18 ani, fete dela 7-21 ani) din țara întreagă. Instituția va avea o organizație specială și autonomă, cu un comandant, căruia i se dă atribuții și leafă de ministru, și un consiliu superior de îndrumare. Președintele lui este însăși M. Sa Regele.

Decretul schițează modul de organizare a nouii instituții, cu personalul și organele în subordine, drepturile și obligațiunile celor ce activează în cadrele ei. Pentru membrii corpului didactic se prevede încă o gradație de merit străjeresc, precădere la avansări și 75% reducere pe C. F. R.

D Teofil Sidorovici
Comandantul „Strajei Țării"

Se pun mari nădejdi, că educația tineretului intră într'o fază de evoluție serioasă și rodnică. Biserica o va ajuta din toate puterile, spre a duce la îndeplinire una din cele mai înalte preocupări domnești.

ÎNTĂRIREA GRANIȚELOR. La începutul lunei trecute s'au desfășurat la Oradea, solemnitățile în legătură cu sfințirea fortificațiilor militare în curs de zidire la granița de vest a țării. Actul religios l-a săvârșit însuși Î. P. S. Mitropolit Nicolae, asistat de PP. SS. Episcopi Nicolae al Clujului și Nicolae al Orăzii. La solemnitate au participat mai mulți membri ai guvernului în frunte cu dl Gh. Tătărescu, președintele Consiliului de miniștri, care a făcut cu acest prilej importante declarații privind politica externă a României. D-sa a arătat că România dorește să trăiască în pace cu toți vecinii săi. De aceea se înarmează și se întărește: „Prin tăria noastră alungăm răsboiul, prin slăbiciunea noastră îl chemăm și îl provocăm" — a spus între altele șeful guvernului român.

ÎN MEMORIA EROILOR HORIA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN, stăpânirea românească a înălțat un monument impunător ca jertfa lor, în preajma locului din cetatea Albei-Iulia, unde acești țărani dârzi au ispășit pe roată îndrăzneala de-a fi cerut și luptat pentru dreptul la viață al oropsitului norod românesc din Ardealul mucenic de ieri. Inaugurarea monumentului s'a făcut cu un fast vrednic de jertfa „rebelilor" dela 1784, la praznicul Cuvioasei Paraschiva (14 Oct. a. c.)

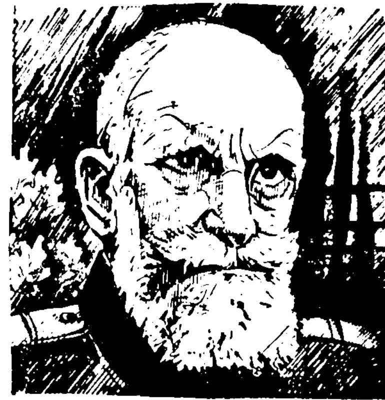
P. S. S. Dr. Partenie Ciopron
noul episcop al Armatei

Mulțime multă de norod, în frunte cu Majestatea Sa Regele Carol și Măria Sa Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia, s'a plecat cu cucernicie înaintea umbrelor celor trei mucenici zdrobiți pe roată, prezenți și ei la omagiile ce li le aduceau viii.

Un parastas solemn – slujit în Catedrala Incoronării de I. P. Sf. Lor Patriarhul Miron, Mitropolitul Nicolae al Ardealului și P. Sf. Lor Episcopii Andrei al Aradului, Vasile cl Caransebeșului, Nicolae al Clujului, Nicolae al Orăzii și Partenie al Armatei, asistați de preoți și diaconi – a inaugurat pomenirea vrednică de cei mutați dela noi. Până și Episcopii uniți au luat parte la acest parastas.

La monument și la masa care a urmat, un șir de oratori în frunte cu M. S. Regele, I. P. Sf. Mitropolit Nicolae și d-l primministru Gh. Tătărăscu, au evocat în cuvinte entuziaste și sincere vremurile dela 1784 și pe eroii lor.

† GENERALUL ZIZI CANTACUZINO. În București a încetat din viață încă unul din marii eroi ai răsboiului pentru unitatea națională. Vlăstar al unei vechi familii de viță domnească, defunctul s'a ilustrat printr'o strălucită carieră militară, care și-a atins apogeul în răsboiul de întregire. Pregătindu-și cu înflăcărare regimentul 1 de grăniceri pentru ceasul cel mare, a trecut cel dintâi Carpații în ziua istorică de 15 August 1916, săvârșind prin curajul său faimos acte de neîntrecută vitejie, cari i-au adus citarea pe ordin de zi al armatei și decorarea cu ordinul Mihai Viteazul. În anii din urmă s'a remarcat ca președinte al grupării „Totul pentru Țară." Moare în vârstă de 68 ani, fiind îngropat cu adâncă jale în ziua de 12 l. tr. Ardelenii, pentru a căror eliberare și-a vărsat sângele, îl pomenesc plini de recunoștință. Dumnezeu să-l odihnească cu drepții.

† Generalul Cantacuzino-Grănicerul

Statuia lui Vasile Vodă Lupu desvelită de curând la Orhei

La alții

SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ a intrat în faza unei labilități dintre cele mai nervoase. Nici două zile consecutive nu au aceeaș poziție și aceeaș temperatură. De cumva trece vr'o zi mai liniștită, e sigur că a doua zi o compensează din senzațiile cele mai îngrijorătoare.

Deocamdată situația este aceasta: Japonezii își continuă înaintarea în China, punând la cale organizarea diferitelor state în teritoriile ocupate. Aceiași Japonezi declară că sunt gata să încheie pace, dacă Chinezii își predau japonezilor aviația și își păstrează doar... coada. Naționaliștii din Spania au lichidat frontul de nord prin complecta înfrângere a roșilor. Comitetul de neintervenție dela Londra a fost torpilat de Sovietele desnădăjduite. In Palestina asasinatele politice continuă, puse la cale de cine se știe, împotriva Angliei. Răscoalele au început și în Marocul francez – puse la cale tot de cine se știe. Pe urma acestor buclucuri – se spune că Anglia ar fi pe cale de a-și schimba atitudinea, fiind aplicată să dea mâna cu Germania și Italia, pentru a alcătui un front... nu antibolșevic ci antimusulman. Rămâne ca Italia și Germania să fie de aceeași părere și să vadă în aceiaș fel primejduirea civilizației europene. Ceeace deocamdată nu pare probabil. Fiindcă factorul care stârnește răscoalele din Palestina, Maroc și de-aiurea se spune că e tocmai „poliția în persoană" – cum ar spune Caragiale – cu care Marea Britanie ar dori să facă frontul antimongol.

Dl Mussolini, în ultimul discurs ținut cu prilejul celei de-a 15-a sărbătoriri a Marșului fascist asupra Romei, a declarat că Italia vrea pace... cu condiția ca unele părți „ridicole" ale tratatului dela Versailles (prin cari s'a pecetluit întregirea Italiei?) să fie revizuite, iar Germaniei să i se dea colonii, fiindcă problema cu „Volk ohne Raum" trebue deslegată.

De 'ncheiere: după cea mai nouă veste „Rusia și Japonia sunt virtualmente în stare de răsboi." Nu se știe doar momentul în care tunurile vor bubui.

Încolo bine, pace...

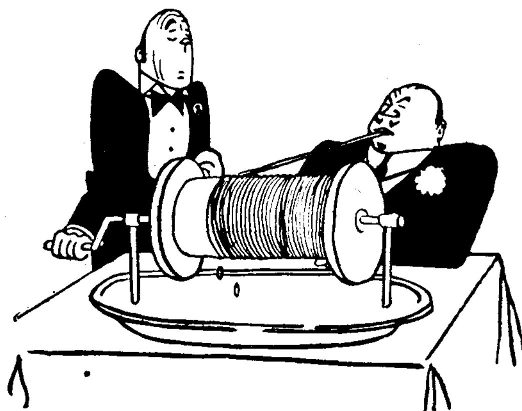
BIBLIOGRAFIE

— *Horia Teculescu: V. Onițiu.* Un educator. Viața și opera. București 1937. Ed. Casa Școalelor. Pag. XI+397 Lei 70.

— *Cardinalul Wiseman: Fabiola sau Biserica din catacombe.* Roman. În românește de Al. Lascarov-Moldovanu. București. Ed. „Cugetarea" 1937. Pag. 375. Lei 55.

DELA LUME ADUNATE

Viața veselă

Noua metodă de-a mânca macaroane

PUTEREA OBIŞNUINŢEI

Bancherul Y..., în timp ce verifica un lung şir de cifre, pune mâna pe telefon şi cu ochii tot la cifre, zice:

— Allo, gara? Informaţiuni?

— Da, domnule, răspunde o voce îndepărtată.

— La ce oră am un tren mai spre seară pentru Sinaia?

— 19 şi 45.

— Lăsaţi-l la 19 şi-l iau.

Un hohot de râs din capătul celălalt al firului, trezi pe bancher, care se credea la bursă.

STĂPÂNA CĂTRE NOUA SERVITOARE

— Fetiţo, cred că poţi să te scoli singură dimineaţa. Să ştii că la noi, la 7 se bea cafeaua cu lapte.

— Atunci, am să fiu totdeauna gata.

CONCEDIU

— Şi tu, Radule, nu ţi-ai luat niciun concediu în vara asta?

Ba da, mi-am trimis nevasta patru săptămâni la ţară.

*

Dl profesor de liceu Ixulescu soseşte gâfâind la tren după pronunţarea avizului „Poftiţi în vagoane!". Şeful de tren vrea să-l mai ia totuşi.

— Ce clasă aveţi? îl inteabă pentru a-l îndruma mai repede.

— A şasea şi a şaptea moderne.

CĂMAŞĂ ŞVAIŢER

— Scumpo, dă-mi te rog cămaşa mea şvaiţer.

— Şvaiţer? Cămaşa şvaiţer?

— Da, scumpuliţo, cea cu găurile cele multe.

DA DE UNDE...

— Domnule incasator, d-voastră aveţi o meserie grozavă. Îmi închipui că toată lumea se fereşte de d-voastră!

— Da de unde! Cei mai mulţi, din contră, mă roagă să mai revin altădată.

AMENINŢARE

— Şi, spune, te-a ameninţat înainte de a te săruta?

— Da, tată. M'a ameninţat aşa: „Dacă nu te laşi, nu te mai sărut niciodată!"

LACONIC

— Ce-ai avut cu el?

— Mi-a spus că-s laconic.

— Ce-i aia?

— Nu ştiu nici eu, dar i-am tras o labă că mă ţine minte!

LAS' PE MINE!...

Fata mamii: Mamă, nu pot să mă căsătoresc în ruptul capului cu Robert, care este un ateu şi nu crede că există infernul.

Mama: Mărită-te cu el şi nu-ţi fie teamă, draga mamei. În cele din urmă, vom isbuti noi amândouă să-l convingem că există un infern...

REVOLTĂ ÎN DEŞERT

— E ne mai pomenit! Nu poţi să mai trăeşti şi pace, dom'le! Poftim, au mai pus un impozit pe benzină...

D. Chiaburescu a strâns în jur o droaie de trecători cu gesturile şi cu revolta sa manifestată în plină stradă.

— Aveţi automobile multe? - cutează să-l întrebe un gură-cască.

— Nu, n'am automobile, dar am o brichetă...

ŞI CAPRA ŞI VARZA

Doi tineri de curând logodiţi s'au şi apucat să croiască planuri de viitor.

— Când ne vom căsători, aş vrea să am cel puţin trei servitori, îşi dă dânsa cu părerea.

— Numai trei? Am să-ţi iau mai mult de treizeci, draga mea. Dar, bine înţeles, nu toţi de odată...

VIAȚA ILUSTRATĂ
REVISTĂ DE FAMILIE
APARE LUNAR
ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMAR 20 LEI
REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

—o-o—

Pentru abonați

Dacă nu găsiți revista la librăria dela care ați cumpărat-o până acuma, adresați-Vă direct administrației. Pentrucă nu mai trimitem revista librăriilor cari nu-și achită datoria față de noi.

—o-o—

Nu uitați să Vă înoiți abonamentul la „Viața Ilustrată" și să recomandați revista prietinilor și cunoscuților D=Voastră. „Viața Ilustrată" este unica revistă de familie, care duce în casa Românului lumină pentru suflet și desfătare pentru ochi.

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

ÎN ACEST NUMĂR:

———o-o———

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Întrucât e posibil dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.